Ніва

БЕЛАРУСКІ ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНЫ ТЫДНЁВІК

№ 43 (1235) ГОД XXIV БЕЛАСТОК 28 КАСТРЫЧНІКА 1979 г. ЦАНА 1 зл.



У ЮХНАВЕЦКАЙ АКРУЗЕ

У Юхнавецкай гміне пражывае 10430 асоб, з якіх 6540 жыве выключна з працы на гаспадарцы. Гміна займае абшар 17 219 гектараў. Тут 2756 індывідуальных гаспадарак, адзін ПГР, адзін СКР і дзве сельскагаспадарчыя прадукцыйныя спулдзельні (РСП). Спецыялістычных гаспадарак ёсць 106 і сялянскіх вытворчых калектываў 11 (шэсць з іх займаецца вырошчваннем раслін і пяць — жывёлагадоўляй). Наглядаецца вялікі рост колькасці спецыялістычных гаспадарак і сялянскіх калектываў па гадоўлі. Калі ў 1977 годзе было ўжо толькі 35 спецыялістычных гаспадарак, дык у бягучым годзе ўжо ёсць іх 106. Сялянскіх калектываў з трох у 1977 годзе стала адзінаццаць.

У гміне найбольш гаспадарак ад пяці да дзесяці гектараў. Іх налічваецца тут 888. Варта дадаць, што звышдзесяцігектаровых гаспадарак налічваецца 336. На ўліку могуць быць яшчэ гаспадаркі ад двух да пяці гектараў. Іх 790, і, калі на такой плошчы сяляне вырошчваюць агародніну (некаторыя маюць высокатаварныя цяпліцы з ранняй агароднінай) або іншую высокатаварную сельскагаспадарчую культуру, можна гаварыць пра іх таварнасць. Вырошчваннем агародніны займаецца васемнаццаць гаспадарак. Дзевяць — вырошчвае бульбу на насенне і двое — пячурыцы. Бытдла гадуе 59 вяскоўцаў, у тым ліку толькі малочных кароў — 52. Свіней гадуе восем гаспадароў, курэй і авечак — адзін. Чатыры гаспадары вядуць пчалярскія пасекі. Цяпліцы з ранняй агароднінай займаюць тут плошчу ў тры гектары. Сады — 54 га.

Земляробы Юхнавецкай гміны гаспадараць на 11845 га. Апрацоўваюць яны 8 469 га. ПГР апрацоўвае 296 га, РСП — 623 га і СКР — 641 га.

У гміне 2732 га абсяваецца жытам, 596 га пшаніцай і 490 га ячменем. Пад бульбу адводзіцца 2056 га, пад цукровыя буракі — 125 га, пад агародніну — 297 га і пад рапс (рапак) — 105 га.

У мінулым годзе хлебаробы сабралі ўраджай збожжавых культур у сярэднім 25,4 ц з 1 гектара, бульбы — 260 ц/га, буракоў — 270 ц/га. Усе гэтыя паказчыкі значна вышэйшыя ад сярэдняй ваяводскай.

У галіне жывёлагадоўлі ў Юхнавецкай гміне з кожным годам павялічваецца колькасць і кароў, і свіней, і авечак. У іншых гмінах, якія я наведаў, пагалоўе свойскай жывёлы ў апошнія гады рэзка спадала. А тут пастаянны рост. І так, цяпер сяляне гадуюць 7800 штук быдла, у тым ліку 4350 дойных кароў (сярэдняя малочнасць каровы 2800 літраў у год), 10650 свіней і 1350 авечак. Маюць яны яшчэ 38200 курэй. Працу аблягчаюць пры дапамозе 1600 коней і 118 трактараў. Карыстаюцца яны ўласнымі сельскагаспадарчымі машынамі: 800 касілкамі, 330 сеўнікамі, 330 абмалотачнымі агрэгатамі, 48 снопавязалкамі і двума збожжавымі камбайнамі.

У гміне выпадае 63 штукі быдла і 100 свіней на 100 га зямельных угоддзяў. Сяляне ў сярэднім падсяваюць на 1 га ворнай зямлі ды зялёных угоддзяў 99,5 кг мінеральных угнаенняў у чыстым рэчыве.

Сяляне ў мінулым годзе падсеялі вапна на 1585 га і запарылі 481 тону бульбы на корм. Пабудавалі яны пятнаццаць кароўнікаў на 158 месц і адзін свінарнік на 120 месц. Сёлета пабудуюць шаснаццаць абораў на 190 месц для кароў і свінарнік на 160 месц. Апрача таго, мадэрнізуюць пяць інвентарскіх будынкаў.

У 1978 годзе хлебаробы з Юхнавецкай акругі прадалі дзяржаве 910 тон збожжа, 2160 тон буракоў, 1300 тон бульбы ды 1532 тоны жывой вагі хатняй жывёлы: 464 тон свіней, 538 тон ялавічыны і 530 тон курэй-брайлераў, апрача таго, 8 374 тысячы літраў малака і 1869 тысяч штук яек.

Да перадавых гаспадароў Юхнавецкай гміны перш за ўсё належаць: Мар'ян Малішэўскі з Агароднікаў, Зенон Ваяводскі з Румеек, Зыгмунт Чачкоўскі з Шараносаў, Францішак Скаржынскі з Вулькі, Генрык Зачэнюк з хутара Ксенжына і іншыя. Усе яны паспяхова вядуць высокатаварныя гаспадаркі, пераважна жывёлагадоўчыя.

Я. Целушэцкі

НА ВАРВАРУ МАРОЗ-КІДАЙ САНІ, БЯРЫ ВОЗ

Ну, то якая зіма, Іван, будзе? Або: дзе лепш бульбу сёлета садзіць? — неаднакратна пытаюць. Скажу тое, што ведаю, дык часам засмяюцца, калі не супадзе з іх меркаваннямі, а праз нейкі час сустрэнемся і — адкуль ты ведаў? А я па сваіх назіраннях, па тым, чаму навучыўся ад бацькі, бо яны, метэаролагі, гавораць, можа і добра гавораць, але ж Польшча вялікая, там яно згаджаецца, а ў нас — не, — расказвае Іван Чыквін.

Яму семдзесят два гады. Нарадзіўся і жыў у Дубічах Царкоўных. Складаным быў яго жыццёвы шлях. У 1928 годзе, на вясне, ажаніўся, і адразу прызвалі ў войска. Служыў у маставым батальёне ў Модліне. Толькі прызвалі, а з дому паведамілі, што памерла жонка. Прыехаў, але ўжо пахавалі. Спазніўся.

З 1932 па 1938 год быў членам КПЗБ. Распаўсюджваў тайную літаратуру, якую атрымліваў з Радут ад М. Сеўкі.

— Трэба было асцерагацца, раздаваць надзейным. Раздаваць... То недзе ў сноп жыта сунеш, так, каб чалавек мог знайсці, то на полі паложыш. Неаднакратна і цягалі, дапытвалі, — успамінае.

У 1936 г. ажаніўся другі раз. Гаспадарыў. У 1939 годзе назначылі членам камісіі раздзелу царкоўнай зямлі, а на выбарах выбралі ў дэпутаты сельсавета і ўпаўнамочаным да дзяржаўнага заёму. Усё абарвала вайна.

— Памятаю аўторак 24 чэрвеня 1941 года. — гаворыць. За вёскай акопвалася часць савецкага войска. Мы памагалі. І настаў бой. Страшэнны. З Дубіч Царкоўных уцалела, здаецца, толькі тры хаты. Астатняе было спалена. Дык мы яшчэ хавалі астаўленую зброю. Тут

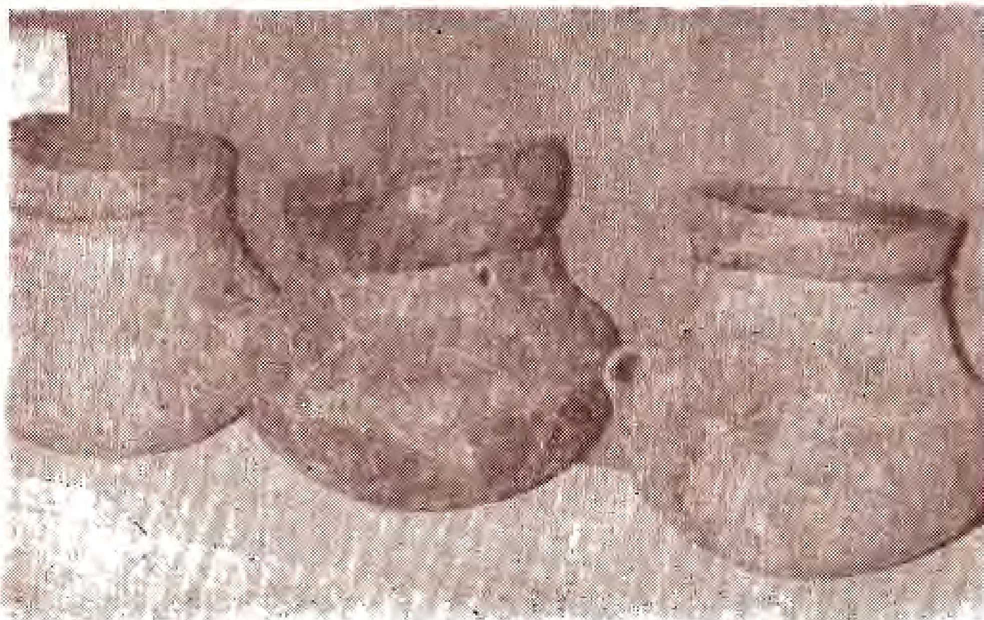


(Працяг на стар. 5)

РАЗВІТАННЕ З ЛЕГЕНДАЙ

Яна не тое што вандруе па Беласточчыне, яна тут абсталявалася на стала і пранікае ўсё і ўсюды, як паветра. Ёю дыхае кожны радавіты жыхар гэтай зямлі, праз яе — таямнічую і барвовую — глядзіць ён на мінулае абшараў, што прасціраюцца паміж гібеючай ў дрыгве Бебжаю і напорыстым залаціцадонным Бугам. Даволі недзе каля Дубровы селяніну, возячаму жвір на новую абору, натакнуцца ў яме на струхлелую косць, а ўжо перад ім паўстае здараненная постаць яцвяжскага воя. Калі ў Кураншаве на Гайнаўшчыне вы запытаеце каго небудзь з мясцовых пра раскопкі там колішніх курганоў, вас тут жа перапытаюць: „Віетэ хочэтэ подівітіся, як князеў яцвяжскіх колісь ховалі?" А пра Замкавую гару ў Драгічыне нават і казаць няма чаго: кожны драгічынец нахісна перакананы, што яго старажытны горад быў ні чым іншым, як самой сталіцай магутнейшай дзяржавы яцвяжскай і Замкавая гара — гэта доказ таму. Здараюцца сярод насельнікаў Беласточчыны і такія, што прыглядзеўшыся незвычайным асаблівасцям свайго твару ці ўслухаўшыся ў нетыповае гучанне ўласнага прозвішча, аб'яўляюць пра сваё не іншае, але якраз яцвяжскае паходжанне. Спакушаныя гэтай маляўнічасцю сёй ды той з беластоцкіх аўтараў таксама падкідаюць чытачам абразкі, апавяданні, а то і цэлыя тоўстыя аповесці, надта ж густа заселеныя гарцуючымі на жвавых лясных конках-тарпанах ваяўнічымі яцвягамі. І не дзіва, што легенда ўсё дужэе ды прыбывае ёй красачнага румянцу...

Спробаў зрабіць замах на жыццё гэтай барвовай легенды было ўжо многа,



Урны-попельніцы з могільніка з III-II стагоддзя да нашай эры. Рыбна на Сувальшчыне.

Працяг на стар. 4

ЯК ВЫПІСАЦЬ „НіВУ"?

З такім пытаннем часта звяртаюцца да нас беларусы, якія жывуць па-за Беласточчынай. Здараецца, што ў мясцовасцях, у якіх няма нашых чытачоў, і адказныя за падпіску працаўнікі не ведаюць, як выпісаць „Ніву". Што ў такіх выпадках рабіць?

Спасылайцеся на „Informator o cenach prasy polskiej". Ён ёсць ва ўсіх установах, якія прымаюць падпіску. Непаразуменні здараюцца таму, што не ўсе працаўнікі гэтых установаў дакладна чытаюць гэты інфарматар. А нумар індэкса, пад якім змешчана „Ніва" ў гэтым інфарматары (цэнніку) 36671. Значыць, выпісаць „Ніву" можна ва ўсіх паштовых установах Польшчы. Таксама і ў „Руху".

Цана падпіскі:
гадавая — 52 зл.,
паўгадавая — 26 зл.,
квартальная — 13 зл.,
месячная — 4,50 зл.

Вы можаце таксама выпісаць „Ніву" сваім знаёмым за граніцу. Такая падпіска на 50% даражэйшая, і яе прымае RSW „Prasa-Książka-Ruch", Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto NBP XV Oddział w Warszawie nr 1153-201045-139-11.

З БЕЛАРУСКАГА ДРУКУ

НА ЛЮБЫ ГУСТ

Звыш пяці мільёнаў карпусоў да гадзіннікаў „Прамень" і „Ракета", „Палёт" і „Слава", „Зара" і „Чайка" выраблена ў год Віцебскі завод гадзіннікавых дэталей. Прадукцыя завода ідзе на гадзіннікавыя заводы Масквы, Мінска, Пензы, Угліча і Петрадварца. Звыш 150 варыянтаў карпусоў да гадзіннікаў выраблена на прадпрыемстве за дванаццаць год з дня асваення іх вытворчасці. Сёлета галоўным зборачным заводам пастаўляюцца амаль 70 розных варыянтаў карпусоў і звыш мільёна гнуткіх бранзалетаў.

КАЛЯНДАР

70 гадоў назад

2.ІІ.1909 нар. М. Лужанін (сапр. А. Каратай), беларускі паэт.

* * * * * * * * * * *

30.10.1909 пецярбургская „Ніва" пісала: Сацыяльна-палітычная барацьба ў Англіі абвастраецца з кожным днём. Бюджэт Лойда Джорджа вывеў старыя англійскія партыі з раўнавагі і ўвергнуў краіну ў небяспечны ўнутраны неспакой. Лібералы ідуць супраць лібералаў, іх галоўны лідэр Розберы перайшоў у лагер кансерватараў і пачаў абвінавачваць учарашніх таварышаў у сацыялізме, а лідэр кансерватараў Бальфур выступіў з сапраўды сацыялістычным законапраектам уплаты спадчынных падаткаў за зямлю шляхам адчужэння ў карысць дзяржавы пэўнай часткі маёнткаў.



Браты Алег і Андрэй Басько.

КАРЭСПАНДЭНЦЫЯ З МІНСКА

1 000 000-ы

Бацька — рабочы, маці — швачка, а іх сын Алег Басько — „мільянер". Ён — мільённы жыхар сталіцы Савецкай Беларусі — Мінска.

Ад першага кроку навароджанага да слова „мама", няўпэўнена выведзенага дзіцячай рукой, мінула сем год. За гэты час у сям'і Басько з'явіўся яшчэ адзін сын. Цяпер Андрэю, брату Алега, чатыры гады. Ён адзін сярод 300 тысяч нованароджаных мінчан 2-га мільёна.

Падрастаюць дзеці, прагавіта ўспрымаючы ў сябе навакольны свет. Яны, як і ўсе хлопчыкі іх узросту, любяць гульні і казкі, любяць падарожнічаць і выдумоўваць... Алег да таго яшчэ заўзяты калекцыянер: збірае значкі. Іх у яго звыш сотні. Сваю калекцыю ён спадзяецца ўзбагаціць алімпійскімі сувенірамі — Мінск жа гэта адзін з гарадоў, якія будуць прымаць у сябе Алімпіяду — 80.

Расце і прыгажэе Мінск. Паўстаюць новыя праспекты і скверы, вуліцы і тэатры, адміністрацыйныя цэнтры і жыллёвыя кварталы — горад кіпіць навабудоўлямі! Старажытны Мінск маладзее з кожным днём. Толькі ў мінулым годзе 80 тысяч гараджан згулялі наваселле, пабудавана 12 прадшколляў і 7 новых школаў, якія прымуць звыш 10 тысяч малых мінчан, здадзена ў карыстанне 4-я дзіцячая гарадская клінічная бальніца з навейшым медыцынскім абсталяваннем. Праз некалькі год наш „мільянер" упершыню праедзецца на мінскім метро. А пакуль што ён і яго аднагодкі ездзяць на Мінскай дзіцячай чыгунцы, каруселях і гушкалках, гуляюць у парках, скверах і на дзіцячых пляцоўках.

У шчаслівых дзіцячых гульнях, у працоўных клопатах дарослых сыходзіць яшчэ адзін дзень. Настойлівы загад мамы вяртае братоў дамоў — сям'я збіраецца на вячэру. Потым хлапчукі, па чарзе, мыюць посуд. Бывае, праўда, што талерка не трапляе ў крэдэнс, але ж посуд, як кажуць, б'ецца на шчасце...

Пасля вячэры — чароўны час перад блакітным экранам, дзе казачныя любімыя дзіцячыя героі Чабурашка і кракадзіл Гена вядуць малых у свет падарожжаў і прыгод.

Але дзеці падарожнічаюць не толькі ў думках. Алег з братам ездзіў у Маскву, пабываў на Чырвонай плошчы, бачыў „цар-гармату", сфатаграфаваўся каля „цар-звана". Улетку ўсёй сям'ёй яны адпачывалі ў каханай сваёй бабулі на вёсцы. Як жа цікава было грабсці сена, збіраць ягады і грыбы, купацца на досвітку...

А зусім нядаўна татка вазіў дзяцей у Хатынь. Ён расказаў ім пра беларускую вёску, спаленую гітлераўцамі разам з яе жыхарамі. Моўчкі яны стаялі каля помніка селяніну з Хатыні, што цудам выратаваўся ад смерці, з паміраючым сынам на руках. А калі яны вярталіся дахаты, Алег ціха, не па-дзіцячаму паважна сказаў: „Татульку, не трэба вайны..."

Мільённы жыхар мірнага Мінска ўпершыню думаў пра 2 мільёны беларусаў, якія загінулі ў полымі вайны. Упершыню, магчыма, зразумеў, чаму яго родны горад мае такое ганаровае званне — горад-герой.

Ігар Паўлаў
Фота аўтара

ХРОНІКА

У другой палавіне верасня ў Беларускім таварыстве распачалася справаздачна-выбарная кампанія. У Бельску, Гайнаўцы і Мілейчыцах адбыліся нарады актыву БГКТ, на якіх старшыня ГП Мікалай Самоцік прадставіў заданні на гэты перыяд. Актывісты прынялі гэтыя заданні і дапамогуць гуртКам у правядзенні справаздачна-выбарных сходаў.

* * *

На справаздачна-выбарным сходзе ў Плоцічах (гміна Бельск) у склад новага праўлення гуртка былі выбраны: Яўген Паплаўскі — старшыня, Марыя Грыгарук — намеснік старшыні, Лідзія Букоўская — сакратар, Ірына Паплаўская — скарбнік, Лявон Астроўскі — член. Дэлегатам на з'езд БГКТ ад імя плюціцкага і храбалоўскага гуртка выбрана Марыя Грыгарук.

* * *

У Храбалах у склад новага праўлення выбраны: Раіса Дамброўская — старшыня, Славамір Хількевіч — сакратар і Крыстына Коршак — скарбнік.

* * *

Нававыбранае праўленне гуртка БГКТ у Орлі прадстаўляецца наступна: Ніна Мартыновіч старшыня, Анатоль Мартыновіч — намеснік старшыні, Ніна Война — сакратар, Антаніна Рагоза — скарбнік і Галіна Лопух — член. Ад гуртКоў БГКТ з Орлі, Міклашоў і Кашалёў дэлегатам з'езду выбрана Ніна Мартыновіч.

* * *

Гурток БГКТ у Райску (гміна Бельск) на сваім справаздачна-выбарным сходзе меў магчымасці паказаць свае дасягненні, у якіх першае месца займае праца харавога калектыву. У склад новага праўлення ўвайшлі: Святлана Матэнька — старшыня, Годзіна Ірэна — сакратар, Ежы Дамброўскі — скарбнік і Антаніна Дамброўская — член. На з'ездзе БГКТ райскі і гацькоўскі гурток БГКТ будзе прадстаўляць Святлана Матэнька.

* * *

Вакальны калектыў БГКТ з Беластока „Каласкі" 30 верасня даў канцэрт у Новай Волі і Ляшуках, а 6 кастрычніка выступаў у Крыўцы і Ласінцы.

(мх)



Незабыўныя сустрэчы ● Свята ў Белавежы ● Літаратурная старонка ● Рэха пад Беластокам ● Вітава ● Жыццё — быццам агеньчык ● Весткі з Лужан, Заблудава, Гайнаўкі, Белавежы, Дубіч Царкоўных ● Калі сніцца гадзіннік ● Што з Кастусём? ● Развучваем беларускія песні: Што ж ты мне сэрца параніў (з нотамі).

TELEWIZJA WARSZAWA

Niedziela 28 X — 8.55 Program dnia. 9.00 Teleranek oraz film z serii „Niezwykła piątka". 10.20 Antena. 10.45 Samoloty i ludzie — film dok. 11.40 Dziennik. 11.55 Rolnicze rozmowy. 12.25 Piórkiem i węglem. 12.50 Poranek symfoniczny. 13.50 Tylko w niedzielę. 19.00 Wieczorynka. 19.30 Dziennik. 20.15 Korzenie — odc. VIII — film fab. USA. Po filmie cd. Tylko w niedzielę.

Poniedziałek 29 X — 15.25 Program dnia. 15.30 NURT — Naucz. początkowe. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Zwierzyniec. 17.00 Spotkanie z przyrodą. 17.25 Społem. 17.35 Dzień dobry w kręgu rodziny. 18.00 Zakład — czechosłowacki film fab. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.15 Teatr TV na świecie — Eduardo de Filippo — „Sobota, niedziela, poniedziałek". 22.05 Śledztwo zostało wznowione. 22.35 Dziennik. 22.50 Proscenium.

Wtorek 30 X — 15.25 Program dnia. 15.30 Klub seniora. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Studio Młodych — Turniej reporterów. 17.00 Interstudio. 17.25 Sonda. 17.55 Dzień dobry w kręgu rodziny. 18.25 Między nami jaskiniowcami. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.15 Saga rodu Rius — odc. V — film TV hiszp. 21.15 Merkury z paszportem. 21.45 Camerata. 21.10 Dziennik. 22.25 Sport.

Środa 31.X — 15.25 Program dnia. 15.30 NURT — Nauki polit. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Program dla dzieci. 16.55 Los. małego i ekspress lotka. 17.05 Dom i my. 17.20 Dzień dobry w kręgu rodziny. 17.40 Transmisja meczu piłki nożnej — Polska-Węgry. 19.30 Dziennik. 20.15 Karol Wielki i hrabia Roland — cz. 1 — franc. film fab. 21.50 Koncert na renowację starych Powązek. 22.30 XYZ — cz. I. 23.00 Dziennik. 23.15 XYZ — cz. II.

Czwartek 1 XI — 9.00 Dla dzieci — Mały kadet — franc. film fab. 10.25 Cerro Colorado — Góra jutra — film RFN. 10.50 W. A. Mozart — Wielka msza C-moll — koncert symf. 12.10 Sensacje z przeszłości — Tajemnice grobów królewskich. 12.40 W starym kinie — Krakatit — film sens.-fantast. CSRS. 14.20 Koncert Chopinowski. 15.05 Skarbiec. 15.35 Między wrześniem a majem. Tak tu cicho o zmierzchu — dramat woj. radz. 17.45 Recital Sławy Przybylskiej. 18.20 Teatr TV — William Butler Yeats — „Cathleen, córka Houlihana". 19.00 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.15 Karol Wielki i hrabia Roland — franc. film fab. cz. II. 21.50 Pegaz. 22.35 Czas bez imienia — film poetycki. Wyk. P. Fronczewski, M. Umer, K. Kolberger i inni.

Piątek 2 XI — 15.25 Program dnia. 16.30 NURT — Nauki polit. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Dla dzieci — Kółko graniaste. 16.55 Magazyn motor. 17.25 Dzień dobry w kręgu rodziny. 17.50 Najmłodszy z rodu Hamrów — czech. film TV. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.15 Śmierć w tabakierce — ang. film krym. 22.30 Koncert WOSPRiTP — w programie S. Rachmaninow. 22.15 Potyczki ze sportem. 22.45 Dziennik.

Sobota 3 XI — 14.15 Program dnia. 14.20 Radzimy rolnikom. 14.30 Obiektyw. 14.50 Dziennik. 15.00 Rewia i kobiety — film rewiowy USA. 17.20 Studio Sport. 18.10 Szanujmy wspomnienia — Teresa Linne. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.15 Cezar i Rozalia — franc. film fab. W rolach głównych Ives Montand i Romy Schneider. 22.05 Dziennik. 22.10 Program rozrywkowy.

(js)

ТЭЛЕВІЗІЯ МІНСК

Piątek 26 X — 7.35 Film fab. ser. 8.45 Koncert. 17.50 Film fab. ser. 20.55 Koncert.

Sobota 27 X — 7.30 Film fab. ser. 14.30 Nie do wiary. 15.30 Film anim. 16.25 Film fab. 19.35 Czerwony goździk. Festiwal w Soczi.

Niedziela 28 X — 12.45 Spektakl. 14.35 Klub podróży. 15.35 Film anim. 16.00 Panorama międzynarodowa. 17.00 Pr. muz. 17.45 Film fab. 19.35 Koncert.

ГАВОРЫЦЬ БЕЛАСТОК!

Беларуская радыёперадача: субота 12.05—12.25 (UKF).

КІНО

Białowieża Kiedy dojrzewa jagoda — jug. 30—31 X.

Bielsk Podl. Jeny i Tobby wśród dzikich zwierząt — USA 29 X. Rozdroża rum. 30—31 X.

Czeremcha Nicoladeon — fr. 30—31 X.

Czyże Stan wyjątkowy — buł. Kiedy dojrzewa jagoda — jug. 31 X — 4 XI.

Hajnówka Niezwykła Sarah — USA 29—31 X.

Michałowo Gwiezdne wojny — USA 30—31 X.

Mielnik Ifigenia — grec. 31 XI.

Milejczyce Zamiana — buł. Samotnik — fr. 31 X — 4 XI.

Narew Nagonka — jug. Gdybym miał dziewczynę — czes. 31 X — 4 XI.

Narewka Przełomy Missouri — USA Lipcowe spotkanie — czes. 31 X — 4 XI.

Nurzec Naszyjnik dla mojej ukochanej — radz. 30—31 X. Skradziona kolekcja — pol. 1—2 XI. Śmiertelny pościg — fr. 3—4 XI.

Orla — Joseph Andrews — ang. Niech żyją duchy — czes. 31 X — 4 XI.

Rajsk Wdowieństwo Karoliny Zasler — jug. Mareczku podaj mi pióro — czes. 31 X — 4 XI.

ТОЛЬКІ СКНАРА І ЛЯНІВЫ НЕ ВЫПІСВАЕ „НІВЫ"

Niwa

BIAŁORUSKI TYGODNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY

ODZNACZONY ZŁOTĄ ODZNAKĄ „ZASŁUŻONY BIAŁOSTOCCZYŹNIE"
Organ Zarządu Głównego Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego

* *

ADRES REDAKCJI
Niwa
ul. Wesołowskiego 1
15-950 Białystok, skr. poczt. 149
tel. 2-32-41

* *

Wydawca:
RSW „Prasa-Książka-Ruch", Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Kolportażowe w Białymstoku.
Prenumeratę na kraj przyjmują Oddziały RSW „Prasa-Książka-Ruch" oraz urzędy pocztowe i doręczyciele. Cena prenumeraty rocznej 52 zł. Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę, która jest o 50% droższa od prenumeraty krajowej, przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch", Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto NBP XV Oddział w Warszawie nr 1153-201045-139-11.
Indeks 36911/36671
B.Z.Graf. Zam. 1818 Nakład 7.680 egz. S-2



ШКОЛА ВЕТЛІВАСЦІ

— Кілаграм яблык, вяндлін, гарэлка, масла, хлеб, паўтараю жончын заказ, як раптам:

— Колькі зараз гадзін, — перарывае зададзенае нейкая незнаёмая і неспакойна тупае дробнымі крочкамі — спяшаецца і не ведае, ці спяшацца.

— Заразз..., — гляджу на гадзіннік.

— Пятнаццаць пасля васьмі, — складаю твар у лёгкую ветлівую ўсмешку.

— Колькі, колькі? — нервова становіцца перада мною.

— Пятнаццаць пасля васьмі, — наводжу на твар сур'ёзнасць, не кожнаму ж усмешкі да спадобы.

— Колькі??? Пятнаццаць пасля васьмі? — і адкочвае рукаў плашча, адсланяючы свой гадзіннік. — Пятнаццаць пасля васьмі? Да гадзіншчыка аддайце! А можа так без пятнаццаці восем, — і працягвае мне руку са сваім гадзіннікам. — Я ж думаю, заўсёды на восем да працы і ніколі не спазнілася, а тут — пятнаццаць пасля васьмі. Жарты рабіць уздумалі. Не са мною, знаю такіх, што ўсміхаюцца. Брыдка!

Ля ларка з фруктамі стаяла чалавек пятнаццаць. Жонка сказала — трэба станавіцца. Заняў месца за апошнім і чакаю сваёй чаргі. Людзі пагаворваюць, што нібы вінаград прывезлі.

— Э! Э! Без чаргі там не прапускаць! — пачалося.

— Я ж без нагі, з кійком, бачыце! — пачуўся старэчы жаночы голас.

— Добра, добра, ведаем — то без нагі, то рэнцісты! — адгукнуўся нехта новы.

— Хочацца вінаграду, дык і ў чарзе пастаяць трэба!

— Інвалід жа яна, — бараніў бабулю нейкі мужчына. — Не бачыце, ці што?

— Ну і што? А я можа таксама хворая, з бальніцы можа іду, — зноў пачуўся новы голас.

— Яшчэ рана, не выпісваюць, — хтосьці рагатнуў.

— А гэтая во жанчына цяжарная і стаіць. А ёй вітамін больш як каму патрэбны, — паказала „хворая" на стаяўшую перад ёй жанчыну.

— Дык хай не стаіць. Мае права без чаргі.

—І пэўна, што не мусіць. Ідзіце, ідзіце, — пачала выпіхаць цяжарную. — Усе бессаромна без чаргі пхаюцца, а вы стаіце. Ідзіце ж, належыцца.

— Ды не, ніякавата. Не люблю, — замялася цяжарная.

— Не, то не! Гаворыш добра, раіш, а яна ганарыстая! — закончыла свае парады „хворая".

Падышла чарга. Прадаўшчыца яблыка па яблыку дакладае да кілаграма.

— Алe тут, во, адно гнілое, — паказваю. — Я, знаеце, дзецям хацеў, дык можа лепшых нейкіх.

— Ааа, дзецям гнілога нельга. На сок яно добрае, але малым то не, — параіла прадаўшчыца. — Адразу трэба было сказаць, што малышам, — замяніла гнілое іншым, зразумела, таксама гнілым, як потым выявілася, але ўжо з другога боку.

За гарэлкаю стаяла ўсяго толькі трое. Тут хутка.

— Калі ласка, дайце мне „жытняй" бутэльку, — і кладу на прылавак пяцісотку.

Прадаўшчыца, быццам бы здзіўленая, што ў яе нешта просяць, паставіла на прылавак паўлітроўку і кінула рэшту, а сама абаперлася аб сцяну ды мутным зрокам спазірала на касу. Я падзякаваў, згарнуў рэшту і ўжо намерваўся адыйсці, як:

— Што ж вы не за сваё схапіліся?! — кінула ў мой прадаўшчыца, а сама далей стаіць, распёршыся.

— Як гэта не за сваё? — пытаю здзіўлены.

— Там пяцьдзесят злотых не вашых, сваё трэба браць. Папрывыкалі. Піць хочацца, дык за сваё трэба, а не за чужое.

— Я ж не лічыў, — кажу. — Тое, што вы далі, тое і ўзяў, — тлумачу.

— Алe тыя пяцьдзесят злотых адвернутыя другім бокам ляжалі, — пасылае ў мой адрас. — Брыдка! Гэта ведаеце, як называецца?

— Алe ж я... — прабую высняць.

— Добра, добра, ведаем такіх, — і пачала нечага шукаць пад прылаўкам.

Дома жонка сустрэла і ад парога пачала:

— А дзе вяндліна, хлеб дзе, масла ж не купіў! Нябось гарэлку то купіў!

— Тут мяне ўжо панесла.

— Не казала! — гавару. — Выдумляеш! Не скажаш, а потым чапляешся! — крычу і сам пачынаю верыць у тое, што крычу. А што — зараз усяму можна навучыцца.

Бізун

Вільня ўвекавечыла памяць Браніслава Тарашкевіча

27 верасня 1979 года ў Вільні на вуліцы Людаса Гіры 37 (колішняя вуліца Віленская 12) была адкрыта памятная табліца ў гонар Браніслава Тарашкевіча з надпісам: „У гэтым доме ў гадах 1924-1926 жыў беларускі вучоны і педагог, выдатны дзеяч рэвалюцыйнага руху,член Камуністычнай партыі ад 1925 года Браніслаў Тарашкевіч". Так „горад-музей" Вільня, які ўвекавечыў памяць многіх выдатных сыноў віленскай зямлі узбагаціўся яшчэ адной памятнай таблічай, прысвечанай выдатнаму беларусу. Такім чынам горад Вільня не толькі сплаціў доўг перад беларускім нацыянальна-вызваленчым рухам, але яшчэ раз падкрэсліў адвечныя традыцыі гэтага многанацыянальнага горада.

Некалькі слоў пра гісторыю паўстання таблічы.

У свой час да Першага сакратара ЦК КП Літвы Антанаса Снечкуса звярнуўся Антон Янкоўскі з вёскі Адамчукі, зямляк і сваяк Б. Тарашкевіча, удзельнік грамадаўскага руху, з прапановай, каб Вільня ўвекавечыла памяць Б. Тарашкевіча. Першы сакратар адразу Янкоўскаму адказаў і паабяцаў са справай пазнаёміцца і заняцца ёю. Такім чынам ліст Янкоўскага трапіў у Інстытут гісторыі партыі пры ЦК КП Літвы. Там прыступілі да збірання матэрыялаў. У гэтую справу ўключыўся таксама наш Цэнтральны архіў пры ЦК ПАРП у Варшаве.



20.1.1892 — 29.XI.1938.

Табліца знаходзіцца на сцяне дома, у якім не толькі жыў Б. Тарашкевіч, але мясціліся доўгія гады рэдакцыі прагрэсіўных беларускіх газет, а таксама першая сядзіба цэнтральнага сакратарыята Беларускай сялянска-рабочай грамады. І таму яна стала напамінам, сімвалам беларускіх рэвалюцыйных традыцый.

На ўрачыстасць адкрыцця таблічы прыбылі жыхары Міцкунскай гміны, адкуль паходзіў і дзе вучыўся Б. Тарашкевіч, старыя дзеячы рабочага руху, прадстаўнікі гарадскіх партыйных і дзяржаўных установаў, а таксама жонка — Ніна Аляксандраўна Тарашкевіч.

* * *

Чытач, пэўна, заўважыў, што ў гэтай інфармацыі аб адкрыцці памятнай таблічы падана іншая дата смерці Браніслава Тарашкевіча, чым у манаграфіі і папярэдніх публікацыях. Дата, якую сёння падаем, мне не была вядомая ў часе выхаду кнігі, яна ўстаноўлена нядаўна. За незалежную ад мяне недакладнасць моцна перапрашаю.

Аляксандра Бергман

Беларуская літаратура — Аляксандр Баршчэўскі

НАШАНІЎСКАЯ ПАРА

ЯКУБ КОЛАС — ЧАСТКА XLVI

Схільнасць да гумарыстычнага падыходу да рэчаіснасці выступіла ўжо ў перыяд юнацтва Коласа, калі ставіў ён першыя, яшчэ далёкія ад дасканаласці літаратурныя крокі. Праявы гумарыстычнага зацікаўлення наваколным светам былі звязаны з уплывам такіх рускіх пісьменнікаў, як Крылоў. Адпавядаючы на пытанні вядомага літаратуразнаўцы Карскага, Колас сказаў:

„Крылоў доўгія часы быў маім богам. Поўны зборнік яго баек я вывучыў чуць не на памяць і з гэтым творам вялікага генія я доўгія гады не разлучаўся".

Да гэтай самай праблемы вярнуўся Колас у сваёй аўтабіяграфіі, напісанай па просьбе рускага даследчыка Клейнборта.

„Большую часть из них (басен Крылова — АБ) я знал наизусть. ...чтение стихотворений и художественной прозы ввели меня в новый мир. Под влиянием этих стихотворений у меня самого явилась охота писать. Лет двенадцати я стал сам сочинять. Первым произведением моим была басня „Лисица и ворона". Идея, которая была положена в основу этой басни, может быть выражена так: добро оплачивается добром. Эта басня была беспощадно высмеяна моим братом и его насмешки доводили меня до бешенства. После этого я стал скрытым поэтом: писать не перестал, но читать своих стихов не отваживался".

Нягледзячы на свае юнацкія захапленні байкамі, гэты літаратурны від не стаў вядучым у сталай творчасці Коласа. Найбольш камізму выступіла ў апавяданнях пісьменніка і ў „Новай зямлі".

І так зоймемся зараз Коласаўскімі апавяданнямі і навеламі. У залежнасці ад характару камізму, можам малыя празаічныя творы Коласа падзяліць на некалькі груп:

— творы, у якіх паказаны розныя аспекты чалавечай наіўнасці („Сацыяліст", Калодка пчол", „Дзядзькаў сведка", „Выстагнаўся"),

— творы, якія ілюструюць разнародныя камплікацыі, выцікаючыя з п'янства: (Выбар старшыні", „Чорт", „Кірмаш", „Тоўстае палена", „Недаступны", „Так і трэба ашуканцу"),

— творы, у якіх высмейваюцца існуючыя палітычныя ўмовы („Слабода", „Андрэй выбаршчык", „Сацыяліст"),

— творы, якія ілюструюць нізкі ўзровень культуры сяла: („Кантракт", „Дзяліцьба").

Чалавечая наіўнасць — адвечная крыніца літаратурнага камізму — адыгрывае ў гумарыстычнай творчасці Коласа істотную ролю. Зрэшты, у беларускай літаратуры нашаніўскага перыяду многія іншыя беларускія пісьменнікі выкарыстоўвалі ў сваіх творах чалавечую наіўнасць. Найбольш характэрнымі пісьменнікамі ў гэтай галіне былі празаік Ядвігін Ш. (Антон Лявіцкі) і паэт Альберт Паўловіч. Аднак камізм гэтых пісьменнікаў быў спецыфічны. І адзін і другі да фабул сваіх твораў выкарыстоўвалі шляхецкія або чыноўніцкія анекдоты, у якіх праднамерана і тэндэнцыйна разумовыя здольнасці селяніна былі прадстаўлены карыкатуральна і гратэскова. Якубу Коласу — сыну беларускай вёскі такі тып камізму быў чужы. Аднак трэба сказаць, што ў некалькіх ранніх яго творах знаходзім моманты, якія сведчаць аб свядомым выступаючага тут камізму з камізмам Ядвігіна Ш.



БЕЛАРУСКАЯ ПЕСНЯ-79

Вакальны калектыў з Ляўкова. На сёлетнім цэнтральным аглядзе заняў другое месца ў катэгорыі сучаснай песні.

Фота Я. Целушэцкага.

НА КУЛЬТУРНАЙ НІВЕ



Клуб прэсы і кніжкі ў вёсцы Міклашэва, адзін з шасці ў Нараўкаўскай гміне, існуе трэці год. Вядзе яго ад моманту заснавання Яўгенія Богуш, якая ўмее працаваць з моладдзю. Клуб задбаны, чысты, утульны. Ён узнагароджваўся дыпломамі, якія здобяць ганаровы куточак у адным зале. Гэта клуб актыўны, багаты працай, наведвальнікамі. Існуе тут харавы калектыў. Узнік ён на аснове 32-асабовага гуртка вясковых гаспадынь (КГВ), які заваяваў ужо прызнанне ў гмінных улад. Да хору належаць: Зіна Дрозд, Яўгенія Богуш, Надзея Каліноўская, Ніна Леанеўская, Вера Трусевіч, Соф'я Леанеўская, Анастасія Панькоўская, Соф'я Дрозд, Соф'я Трусевіч і іншыя. Сёлета на цэнтральным аглядзе беларускай песні занялі яны трэцяе месца ў катэгорыі фальклорнай песні. Выступілі яны з мясцовымі народнымі песнямі, якія ведаюць з часоў свайго дзяцінства. У Міклашэве выступаюць яны з нагоды дзяржаўных свят і знамянальных гадавін. КГВ мае сваю пазычальню кухоннага посуду і настольнай сервіроўкі, якая знаходзіцца ў старшыні жаночай арганізацыі Анастасіі Панькоўскай. Кабеты маюць свой фонд, які складаецца з заробленых у СКР грошай пры ўборцы сена і ў час бульбакапання. СКР арганізаваў ім краязнаўчую экскурсію. У бягучым годзе дваццаць асоб закончыла школу грамадска-палітычнага абучэння жанчын.

Жыццё клуба непарыўна звязана з тутэйшай моладдзю. Вясковы гурток Саюза сацыялістычнай польскай моладзі ўзначальвае Галіна Ахрыцюк. Гэта моладзь правяла грунтоўны рамонт у клубе і зрабіла парадак вакол яго. Даўнейшы школьны будынак пераўтварыўся ва ўтульны клуб, у які прыемна зайсці, каб сустрэцца з сябрамі. Летам прыемна пасядзець у кампаніі сяброў у засені дрэў у так званай зялёнай святліцы з выгоднымі лавамі для адпачынку. Гэтую летнюю святліцу моладзь таксама сама змайстравала. У клубе вясковыя дзяўчаты і юнакі наладжваюць сустрэчы з цікавымі людзьмі, танцавальныя вечарыны, арганізоўваюць наваголднія балі, кулікі. Запрашаюць да сябе моладзь з Ляшукоў, Скупава і іншых навакольных вёсак. Сёлета моладзь дапамагла сабраць збожжа шматгадовым аднасяльчанам Паўлу Янушкевічу і Аляксандру Богушу. Адрамантавала памяшканне Надзеі Раманчук. Папулярнасцю карыстаюцца конкурсы, шахматныя розыгрышы, турніры ў настольным тэнісе. У Міклашэва прыяз-

(Працяг на стар. 5)

ГМІННЫЯ НАВІНЫ

ПАТРЭБНЫ ДАШКІ

На аўтобусных прыпынках у Ляшуках, Ляўкове, Плянце, Гарадзіску і Нараўцы (усе яны ў гміне Нараўка) патрэбны пачакальні або хаця б дашкі, такія, якія ёсць у іншых мясцовасцях. Пісалі мы ўжо пра гэта. Варта, каб гмінныя ўлады зацікавіліся гэтай справай. Невялічкія пачакальні неабходны, між іншым таму, што аўтобусы не ездзяць рэгулярна.

УВАГА, НЕБЯСПЕКА!

З Бандароў у Новае Ляўкова вядзе шырокая роўная асфальтаваная дарога. Таму не дзіўна, што самаходы ездзяць па ёй з вялікай хуткасцю. Але ў адным месцы пагражае шафёрам небяспека — насупраць брамы базы пабудовы семяноўскага вадасховішча, якая знаходзіцца недалёка ад скрыжавання дарог Лука-Бандары-Тарнопаль-Міхнаўка. Самаходы гэтай базы вазілі цэмент, ён сыпаўся на павароце ў браму, і на шашы стварыўся бетонны горб, вельмі небяспечны для вадзіцеляў аўтамашын і пасажыраў. На месцы гэтым машына ўзбіваецца ў паветра, што далей — можна прадбачыць. Гэтакая сітуацыя існуе ўжо ўсё лета і восень. Ніхто не зацікавіўся гэтым, а павінен. На дарозе з Бандароў у Ляўкова матарызаваным пагражае небяспека. Але яе можна ліквідаваць. Хто гэта павінен зрабіць, вядома. Чым хутчэй будзе сарваны бетонны горб, тым лепш.

НОВАЕ ЭЛЕКТРААСВЯТЛЕННЕ

Нядаўна вёска Вілюкі ў Дубіцкай гміне атрымала навейшае электрычнае асвятленне. Цяпер у асеннія вечары тут відна. Гэта вельмі важна і таму, што ў вёсцы ёсць два крутыя павароты на рухлівай асфальтаванай дарозе з Гайнаўкі ў Палічну праз Арэшкава. Новая электраўстаноўка — гэта таксама заслуга мясцовага солтыса Кудэрскага, які выконвае гэтую функцыю 15 гадоў.

РАЗБІТАЕ ПАЛАТНО

Ехалі мы па асфальтаванай дарозе з Дубіч Царкоўных у Вярсток. Тут, на прынамсі паўкіламетровым адрэзку вельмі разбіта палатно дарогі. Вадзіцелі аўтобусаў ПКС не хочуць ехаць гэтай дарогай і часта не выязджаюць на лінію Гайнаўка-Палічна праз Дубічы Царкоўныя ўжо ў Гайнаўцы. Не ўсе ведаюць, з-за чаго. А тут вядома: па такой дарозе лёгка паламаць рэсоры дый пагражае іншая небяспека. Па дарозе ехаць немагчыма. Асабліва з грузам.

НОВЫЯ МАЙСТРЫ СЕЛЬСКАГАСПАДАРЧАЙ ВЫТВОРЧАСЦІ

У апошні час у Сакольскай гміне было прысвоена званне майстра сельскагаспадарчай вытворчасці наступным сялянам: Станіславу Врублеўскаму і Сатурніну Дзянісовічу — абодва яны са Старой Камёнкі, Грыгорыю Грынчэлю з Новай Разадранкі, Рамуальду Мінчэўскаму з Аленяй Гары, Юзэфу Барысу з Шышак і Казіміру Лукашэвічу з Ялоўкі.

Гэтая ўрачыстасць адбылася пры нагодзе падсумавання вынікаў конкурсу „Беластоцкая вёска гаспадарная і культурная“ за 1978 год. Першае месца заняла і атрымала ва ўзнагароду 30 тысяч злотых на агульнавясковыя мэты Куроўшчына. **(яц)**

БУГ У АГНІ

Ноччу жандары ўварваліся ў хату Ваўрэнцюкоў. Іх электрычныя ліхтарыкі вострымі струямі святла разрэзалі начную цемру, вырываючы са сну дарослых і дзяцей.

Быў ужо 1943 год. „Саветкі“, жонкі рускіх афіцэраў, **Марыя Кузняцова** і **Марыя Федунова,** адчувалі сябе ў сям'і Ваўрэнцюкоў, як у родных бацькоў. Па-суседску жыла яшчэ адна „васточніца“, **Надзея Іванаўна Калгацкіна**. Усе яны дружылі, адна другой дапамагалі ў бядзе, разам хадзілі на заробак і неяк жылі ды гаравалі...

Лейтэнант Ігар Сураў усё часцей некуды адлучаўся з вёскі, то на дзень, то на два, а вяртаючыся на хутар, амаль заўсёды прыносіў або нейкія лістоўкі, або газеты на рускай і беларускай мовах, або проста сам расказваў, што дзеецца на франтах вялікай вайны. А весткі былі штораз больш суцяшальныя. Пасля правалу гітлераўскага наступлення на Маскву, прыйшоў час на сталінградскі разгром ворага. Нават у афіцыйных газетах, якія немцы выдавалі таксама на рускай і беларускай мовах, усё часцей паяўляліся паведамленні аб адступленні гітлераўскіх войск „дзеля выраўнання або скарачэння ліній фронту“.

Паражэнне на фронце яшчэ болей раз'юшала гітлераўскіх служакаў у тылу. Найбольш жорсткімі метадамі прыгнёту і здзекаў хацелі яны даказаць мірнаму насельніцтву, што ўсё ж яшчэ гаспадарамі гэтай зямлі з'яўляюцца яны — грамадзяне вялікага рэйха, якіх фюрэр вызначыў на паноў гэтага свету на цэлае будучае тысячагоддзе.

Чаго ж тады добрага маглі спадзявацца Ваўрэнцюкі ад гэтых няпрошаных начных гасцей? Дзядзька Пятро ніяк не мог запаліць газоўку. Ад перапалоху рукі ў яго трэсліся і крэсіва выпадала з пальцаў, а запалак у хаце не было. Урэшце кнот падпаліў жандар уласнай запальнічкай. Пагналі ўсіх з пасцелі, загадалі апрануцца, а самі сталі шныраць па кутках хаты і панадворка.

Успамінае інжынер Іван Ваўрэнцюк:

— Абедзве нашыя „саветкі“ разам з дзецьмі ўжо даўней мелі прапіску ў нашай хаце, а Ігар Сураў прапісаны быў у суседняй вёсцы. Наш хутар даволі часта наведвалі розныя рускія ваенныя, якім нейкім цудам удавалася вырвацца з лагераў для палонных і якія намагаліся прабівацца на ўсход. На шчасце, у гэты дзень іх у нас не было.

ПОМСТА НА ДЗЕЦЯХ

Закончыўшы вобыск, жандары загадалі Марыі Кузняцовай, каб апранула чацвёра сваіх дзяцей і пайшла з імі. Усе жанчыны ўзнялі лямант. Цётка Антаніна Сямёнаўна, ухапіўшы за рукі старэйшага па чыне жандара, пачала на каленях маліць яго, каб хаця дзяцей пакінулі.

— Яны ж у нічым не вінаватыя, спа-



М. ШАХОВІЧ

З НАРОДНЫХ ГАВОРАК



бэткі — агульная назва ўсіх грыбоў, апрача баравікоў. Зосталісіэ туолько корыэніэ по бэтках. З бэткамы трэба осторуожно, а то можна і мухоморуў набраты. Бэткам потрыэбны дошч.
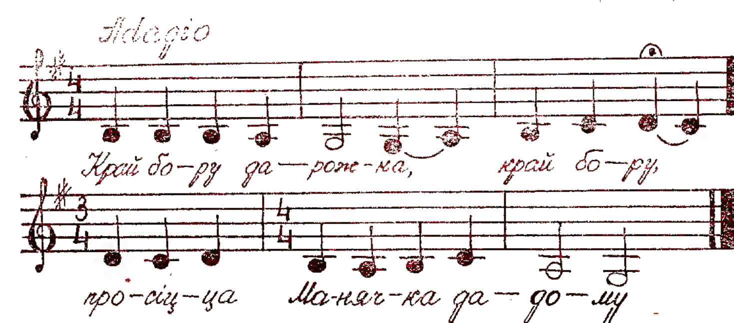
мыдвыэдь — пеўнік стракаты. Я то люблю з мыдвыдіэмы зупу. Мыдвыдіэм трэба добрыйі осэні.

пліска — лісічка звычайная. Якая добра зупа з пліскамы. Доліэй пліскам буольш воды. Лятось в ліэсы мнуого пліcок.

пуодобэнь — грыб, які ў польскай мове называюць „ольшувка“. Говорат, шчо пуодобнуоў ны можна йыэсты. Шчо вам зробыты з пуодобнямы?

пухніэк — падбярозавік. Наймэнш роботы з пухнякамы. В пухняках рыэдко бувают робакі. Пухнякам трэба доброго дошчу. *(Быстрэ, гміна Боцькі)*

ФАЛЬКЛОР



Край бору дарожка, край бору,
просіцца Манячка дадому:
— Завязі, Ванячка, дзе ты ўзяў,
каб мой тут вяночак да ні звяў.
— Ні бойсе, Манячко, ні звяне —
е ў міне матуля, пагляне.
Прынясе вадзіцы з крыніцы,
намочыць вяночка ў вадзіцы:
— Намакай, вяночку, намакай,
Прывыкай, Манячко, прывыкай.
Намакай, вяночку, у вадзе,
прывыкай, Манячко, усёй бядзе.

Ад Антаніны Лясоты, 1901 года нараджэння, вёска Цісоўка гм. Міхалова, якая цяпер жыве ў Беластоку, запісаў у сакавіку 1979 года Мікалай Гайдук, мелодыю расшыфравала Людміла Панько.

КЛОПАТЫ З... УРАДЖАЕМ

Восень уступіла ў свае правы. Адшумелі ўраджаямі палеткі. Пустыя і крыху сумныя сталі палі. Зямля, быццам шчаслівая парадзіха, стала адпачываць, шчодра адарыўшы людзей. Асабліва бульбай абрадзіла яна ў бягучым годзе. Ды так абрадзіла, што многія гаспадары маюць з ёю шмат клопатаў. Запоўнілі яны свае скляпы і ўсе магчымыя месцы. Астатнюю хочуць прадаць дзяржаве. А пункты скупкі душацца ад вялікай яе колькасці. Не паспявае ўправіцца з вывазам бульбы чыгунка. Менавіта таму абмежаваную колькасць бульбы прымаюць на пунктах скупкі. Бульбяных транспартных мяшкоў, атрыманне якіх гарантуе яе прыняццё, выдаюць сялянам таксама абмежаваную колькасць. І ў сувязі з гэтым адчуваецца на вёсках нейкая нервознасць, тым больш, што і закантрактаванай бульбы пакуль прымаюць мала. Асабліва шмат скарг можна пачуць у гміне Дубічы Царкоўныя. Гэта гміна, адзіная ў Беластоцкім ваяводстве, вызначана Міністэрствам сельскай гаспадаркі як гміна па прадукцыі прыдатнай да яды бульбы. Засеяна тут бульбай было 1056 га, а закантрактавана яе 4200 тон. Апрача таго, у гміне існуе дзевяць спецыялістычных гаспадарак, якія засеялі многа бульбы і абавязаны прадаць дзяржаве не менш як па 20 тон.

— Сёлета кожны гаспадар прадаць можа значна больш бульбы, чым прадбачвае кантрактацыя, таму што з кожнага гектара атрымалі амаль па 400 цэнтнераў, — з сумам расказваў нам кіраўнік сельскагаспадарчай службы ў Дубічах Царкоўных, аграном Мікалай Цімафеюк. — Але багаты ўраджай бульбы ў значнай ступені пакрые слабы ўраджай зерневых культур, якія выкарыстоўваюцца на асыпку для жывёлы.

— Такім чынам, недахоп збожжа кампенсуе бульба, так што ў нас не зменшыцца жывёлагадоўля, — гаворыць Мікалай Цімафеюк. — А з жывёлагадоўляй у нас даволі добра. На 100 га зямельных угоддзяў у нашай гміне 64 штукі кароў, 111 свіней і 40 авечак. Згодна з дзяржаўнымі ўказаннямі, трэба ўсё зрабіць, каб не дапусціць да памяншэння пагалоўя жывёлы. Добра ў гміне праходзіць параванне-закісванне бульбы. Вызначана 30 добрых гаспадароў, якія такіх кармоў падрыхтуюць не менш чым 400 тон. Ды ў гміне атрымалі добры ўраджай кукурузы — амаль 600 цэнтнераў з аднаго га, а засеяна яе на 20 га.

Міхась Хмялеўскі



(Працяг са стар. 1)

але, мабыць, найбольш удалая з іх належыць да вопытных археолагаў і заўзятых балтыстаў Дануты Яcканіс з Беластоцкага акруговага музея і Марыяна Качынскага з Археалагічнага музея ў Варшаве. На працягу двух год яны надта скрупулёзна „перакапалі“ зборы археалагічных музеяў у Варшаве, Гданьску, Кракаве, акруговых — у Беластоку і Сувалках, Вярміі і Мазураў у Ольштыне і Інстытута матэрыяльнай культуры Польскай акадэміі навук. З выяўленых там разнастайных помнікаў па гісторыі балтыйскіх плямёнаў выбралі 1045 найбольш каштоўных і паказальных экспанатаў, склалі сцэнарый і з удзелам мастакоў Станіслава Высоцкага і Маўрыцыя Стрыецкага стварылі цікавую выстаўку **„Балты — паўночныя суседзі славян“**. Яна была адкрыта 26 верасня г.г. у Акруговым музеі ў Беластоку і з'яўляецца самай багатай і самай поўнай з усіх выставак, прысвечаных культуры балтаў. Выстаўка ахоплівае ўсе дагэтуль вядомыя гісторыі балтыйскія плямёны, пачынаючы ад ранняй эпохі жалеза (V стагоддзе да нашай эры) да канца сярэднявечча (дакладней — да XIV стагоддзя). Належна прадуманыя і старанна падрыхтаваныя ўсе яе элементы даюць магчымасць даволі дакладна прасачыць развіццё грамадскіх адносін, гаспадаркі, культуры, вераванняў на працягу дзвюх тысяч год у нашых паўночных суседзяў і іх узаемаадносіны з іншымі плямёнамі, перш за ўсё са славянамі.

Калі так ад стэнда да стэнда ідзеш па выстаўцы і знаёмішся з арыгінальнай прыгажосцю мастацкіх вырабаў, зброі, рэчаў штодзённага побыту, звязаных з вераваннямі прадметаў, прыглядаешся рэканструкцыям пабудоваў і заняткаў колішніх балтаў на значнай колькасці надта вобразных макетаў, учытваешся ў карты і надпісы — хутка і беспаваротна расплываецца легенда пра беластоцкую Яцвягію са сталіцай у Драгічыне. **Становіцца ясным, што ніводнае з балтыйскіх плямёнаў на стала не насяляла тэрыторыю цяперашняй Беласточчыны, а пасяленні ваяўнічых яцвягаў ніколі не перакрочылі раку Бебжу ў паўднёвым напрамку.** У той жа час узмацняецца захапленне багаццем мінуўшчыны нашых паўночных суседзяў.



Рэканструкцыя бюста яцвяжскага „князя“ на падставе чэрапа з кургана ў в. Швейцарыя на Сувальшчыне. Работа мастака З. Нізялка.

Калі б у вялікім спрошчанні прыгадаць асноўныя факты з гісторыі балтаў, то яны выглядалі б больш-менш так. Недзе каля чатырох тысяч год таму назад яшчэ існавала балта-славянская моўная супольнасць, тры тысячы год назад яна распалася. Каля дзвюх з паловай тысяч год назад балты пасяліліся на ўсходнім узбярэжжы Балтыйскага мора і ў хуткім часе падзяліліся на балтаў заходніх (плямёны прусаў, яцвягаў і кураў) і ўсходніх (літоўцы, латышы і роднасныя ім плямёны, насяляўшыя вялікія абшары верхняга і сярэдняга Падняпроўя). Абодва адгалінаванні стварылі арыгінальную і багатую культуру, асабліва буйна развівалася гаспадарка і мастацтва ў заходніх балтаў. Паміж V і IX стагоддзямі нашай эры балты скаланізавалі ніжняе цячэнне ракі Віслы і значныя абшары над

койныя людзі, — галасіла яна. Немец са злосці нагой адапхнуў яе ад сябе і яшчэ галасней паўтараў сваё „лёс“ і „шнэль!“ Марыя Кузняцова хуценька сабрала ў чамаданчык сваю вельмі скромную маёмасць, прыгарнула да сябе расплакаўшыхся дзетак, развіталася з гасціннымі гаспадарамі і накіравалася да выхаду, куды папіхалі яе жандары. Ужо на парозе хаты штосьці прыгадала, спынілася на хвіліну і тады звярнулася да гаспадыні:

— Антаніна Сямёнаўна, гэты пакет перашліце, калі ласка, пасля вайны маім родзічам.

— А куды яго пераслаць? — пацікавілася цётка Антаніна. Марыя Кузняцова назвала адрас, і яе пагналі ў аўтамабіль. Там ужо сядзела, таксама з дзецьмі, суседава „саветка“ — Надзея Калгашкіна.

Раніцай, калі ўсё заціхла і вёска зноў стала жыць сваім рытмам, на хутар да Ваўрэнцюкоў прыйшлі суседзі. Супольна пачалі раіцца, што рабіць, як дапамагчы арыштаваным жанчынам? На пачатак рашылі высветліць, дзе яны знаходзяцца. Сабралі багатую пасылку і адправіліся ў Сямяцічы. І сапраўды, знайшлі тут абедзвюх „саветак“. Жандары дазволілі наведаць іх і перадаць ім пасылкі, але аб звальненні дамоў і слухаць не хацелі, нават хабарам не спакусіліся, хаця шмат чаго за маркі можна было ў іх аформіць.

Прайшло яшчэ некалькі дзён, і ад Надзеі Калгашкінай жыхары вёскі Крупіцы атрымалі паштоўку, што яна і Марыя Кузняцова разам з дзецьмі знаходзяцца ў лагеры ў Бельску Падляшскім. З Крупіцы ў Бельск — далекавата, ды і дарога не вельмі бяспечная. Як дапамагчы бедным жанчынам? Неяк даведаліся, што адзін сямяціцкі шафёр ездзіць у гэты напрамак. І ўмалілі яго, каб завёз пасылку для Кузняцовай, бо аб ёй і яе дзетках асабліва турбаваліся жыхары вёскі Крупіцы. На жаль, шафёр вярнуўся з пасылкай і з сумнай весткай, што ані Кузняцовай, ані Калгашкінай у Бельску ўжо няма, што ў гэтым лагеры былі праведзены масавыя расстрэлы...

— Што ж мы маглі зрабіць? — уздыхае інжынер Ваўрэнцюк. — Толькі яшчэ болей зненавідзелі ворага і прагна чакалі дня вызвалення. Але і пасля акупацыі жылося ў нас неспакойна. Лясныя банды пагражалі нам смерцю. Бацька рашыў перасяліцца ў Савецкі Саюз. Разам з намі вандравалі і здымкі Марыі Кузняцовай, бо маці забыла дакладны адрас, а я памятаў толькі, што маем іх адаслаць у Бранскую вобласць. Будучы ўжо дарослым, пасля вучобы ў сярэдняй і вышэйшай школах, пачаў я пошукі, — расказвае інжынер Ваўрэнцюк. — Напісаў у газету „Брянский рабочий“. Уявіце маю радасць, калі адгукнуліся сёстры і браты Марыі Кузняцовай. Шчасліва перажыў вайну і яе муж — **капітан Аляксандр Дзмітравіч Кузняцоў.** Быў ён у нас будаўніком дотаў. Знайшоў я яго ў Мінску. Пасля вайны ажаніўся ён другі раз. Аднак дзяцей з другой жонкай не меў. Аб лёсе першай жонкі і сваіх дзетак нічога не ведаў. Быў перакананы, што яны загінулі.

— Я іх шукаў, доўга шукаў... — гаварыў ён Івану Ваўрэнцюку, а другая яго жонка ўсё яшчэ заахвочвала, каб узнавіць пошукі.

— Можа ўсё-такі, — гаварыла яна, — немцы дзяцей не расстралялі. Можа знайшліся нейкія добрыя людзі, ды заапекаваліся імі, і жывуць яны недзе ў Польшчы...

— Аляксандр Кузняцоў памёр у 1973 годзе, — інфармуе нас інжынер Іван Ваўрэнцюк. — Але мяне і да сёння не пакідае думка: можа сапраўды недзе тут, пад Бельскам жывуць дзеці Марыі і Аляксандра Кузняцовых?

— Ці вы маеце іх фатаграфіі? — пытаю.

— Не, на жаль, не ўзяў я іх з сабой, але пастараюся вам прыслаць гэтыя здымкі.

Тады і мы вернемся яшчэ да лёсу гэтых дзяцей, а цяпер, калі яны недзе жывуць, сталых ужо людзей. Сёння пара ўжо нам канчаць.

— Яшчэ дазвольце дабавіць, — просіць мяне інжынер Ваўрэнцюк, — што гэтая другая наша „саветка“, Марыя Дзянісаўна Федунова, шчасліва дачакалася вызвалення ў нас на хутары і цяпер жыве пад Кіевам. Сустракаўся я з яе сынамі: **Воўкай і Жэнікам.** Воўка пасяліўся ў вёсцы Путроўка Кіеўскай вобласці, а Жэнік жыве ў Кіеве.

— А што з Ігарам Суравым? — пацікавіўся я.

— Жыў і здароў, — найперш коратка заявіў наш госць, а затым пачаў болей падрабязна расказваць, як гэты лейтэнант дастаўляў зброю партызанам, як сам да іх прабіраўся, калі пагражаў яму арышт, але аб гэтым аднак наступным ужо разам.

Віктар Рудчык

З ГОРАДА МАЙГО ЗЯЛЁНАГА

КВЕТКІ

Пасялковы камітэт № 4 разам з Ваяводскай паслуговай спулдзельняй працы — аддзел у Гайнаўцы, вясною гэтага года арганізавалі конкурс на найлепш загаспадараны агарод. Удзел прыняло 50 гаспадынь і гаспадароў, якія стараліся зрабіць усе гароды і гародчыкі як найпрыгажэйшымі.

У месяцы ліпені камісія агледзела ўсе агароды, і вось да агульнага ведама ўсіх чытачоў на старонках „Нівы“ падаю нашых пераможцаў: І месца — Бэкер Станіслаў з вуліцы Пралетарскай 33, ІІ месца — Залубіняк Ян з вуліцы Пралетарскай, ІІІ месца — Дзем'янюк Ніна з вуліцы Ліповай 121, IV месца — Бірыцкая Ніна з вуліцы Ліповай 119, V месца — Леўчук Васіль з вуліцы Падляссе 10.

Усе яны атрымалі ўзнагароды ад начальніка горада і дырэктара ВУСП у Гайнаўцы. Былі прызнаны і дыпломы для Карпюка Сцяпана з вуліцы Падляссе 4, Яна Федасевіча і Уладзіміра Балтрамюка — абодва з вуліцы Ліповай.

МАЙСТРЫ ГАСПАДАРНАСЦІ

Наш горад Гайнаўка прыступіў да конкурсу „Майстар гаспадарнасці“, арганізаваным Агульнапольскім камітэтам Фронту адзінства народу. Каб конкурс праходзіў у горадзе як найлепей, пасялковы камітэт № 4 арганізаваў свой уласны, меншы конкурс на найпрыгажэйшую сядзібу. Удзел прыняло 50 аднасямейных домікаў, уласнікі якіх усімі сіламі стараліся, каб іх будынкі, платы, тратуары выглядалі як найпрыгажэй.

Згодна з ацэнкай камісіі, конкурс выканаў сваё заданне. Вуліцы і дамы на пасёлку № 4 выглядаюць святочна. Першае месца ў конкурсе заняў Хіліманюк Сяргей з вул. Пралетарскай 29, другое месца — Дзедзюль Станіслава з вул. Ліповай 113, трэцяе месца — Васілюк Іван з вуліцы Падляссе 14, чацвертае — Мічэйка Надзя з вуліцы Качай 13, пятае — Аляксеюк Надзя з вул. Яжэмбяй 7. Усе яны атрымалі ўзнагароды ад начальніка горада і дырэктара аддзела ВСС. Дыпломы атрымалі Аляксеюк Васіль з вуліцы Чайкі, Чарнушыц Марта з вул. Ліповай 107 і Грыгарук Надзя з вуліцы Пралетарскай 8. Пры нагодзе хачу падзякаваць за добрасумленную працу членам камісіі Маркову Севасцьяну, Паплаўскай Надзі, Пячынскаму Валодзі і Ласю Мікалаю.

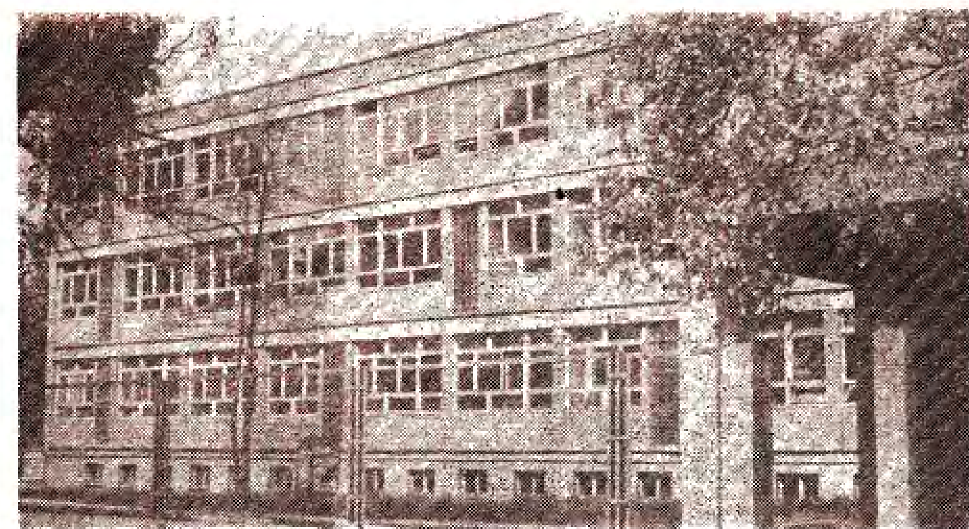
ХОЧАШ МЕЦЬ ПРАФЕСІЮ?

У Гайнаўцы на вул. Вызвалення знаходзіцца добраахвотны гуфец працы. Камендантам яго з'яўляецца Уладак Сідарук. Вось што ён нам расказаў. У 1979 годзе ў ОГП было 18 юнакоў, якія працавалі і вучыліся разам. 16 з іх закончыла прафесіянальную школу, а двое — пачатковую школу, атрымліваючы адначасова прафесію муляра і тынкара, а таксама дадатковыя прафесіі, як бляхар, будаўнічы канструктар, слёсар.

Цяпер ОГП праводзіць новы набор моладзі ад 16 да 18 гадоў у свае рады. Юнакі могуць здабыць тут наступныя прафесіі: шафёр, будаўнічы аператар, гідраўлік, электрык, люстрыкар, маляр, столяр, зваршчык, слёсар, тынкар, муляр. Моладзь будзе кватэравацца ў ладнай гаспадарцы з двухасабовымі пакоямі. Умовы працы і жыцця добрыя. Ежа на месцы.

У бягучым годзе юнакі гайнаўскага ОГП выпрацавалі грамадскім чынам суму 22.620 зл. Пры ОГП ёсць гурток ганаровых донараў. У 1979 годзе моладзь з гэтага гуртка бясплатна аддала 18 літраў крыві. Звяртаемся да бацькоў, дзеці якіх па розных прычынах не паступілі ў школы, — кіруйце іх у ОГП, дзе без ніякіх дадатковых коштаў закончаць школу і атрымаюць добрую прафесію.

Вірскі



Рамесная школа ў Гайнаўцы. *Фота Я. Целушэцкага.*

Вісляным залівам, затое на ўсходзе яны адступілі з тэрыторыі цяперашняй Беларускай ССР пад націскам усходніх славян (у асноўным плямёнаў крывічоў і дрыгавічоў, якія, як вядома, разам з племем радзімічаў склалі аснову беларускага народа). І над Балтыкай, і над Дняпром адбывалася гэта паволі, шляхам інфільтрацыі і асіміляванння мясцовага насельніцтва. Балты вялі даволі актыўную палітыку ў адносінах да ўсіх сваіх суседзяў, гандлявалі са Славяншчынай, Заходняй Еўропай, Скандынавіяй, нярэдкімі гасцьмі былі ў іх купцы з Рымскай імперыі і Сярэдняй Азіі. Янтар, футры і нявольнікі былі прыцягваючай сілай для купцоў з адлеглых зямель. Трагедыя заходніх балтыйскіх плямёнаў пачалася ў палове XIII стагоддзя, як на іх рушылі крыжаносцы. Пад іх націскам цалкам загінулі прусы і яцвягі. У той жа час кіруючую ролю сярод балтаў пачынаюць адыгрываць літоўцы, у якіх складваецца моцная і трывалая дзяржаўнасць.

Гэты даўно адышоўшы ў мінулае свет аграмадных нашыйнікаў і бранзалетаў, рытуальна скручаных у клубочкі стальных мячоў, звонкія аздобы конскай збруі, вялізных гладышоў-урнаў на рэшткі з пахавальных вогнішчаў і безліч вострых прыладаў для забівання звяроў і таксама людзей **можна будзе наведваць у беластоцкай рэтушы да канца бягучага года.** Потым выстаўка да мая 1980 г. будзе экспанавацца ў Ольштыне, да верасня — у Вроцлаве, да кастрычніка — у Познані. Затым яна паедзе ў Федэратыўную Рэспубліку Германіі і, магчыма, іншыя краіны. Зацікаўленне ёю за межамі Польшчы аграмаднае. Доказ гэтаму тое, што яе першы паказ адбыўся ў Археалагічным музеі ў Софіі на пераломе 1978/79 гадоў і звязаны быў з адзначэннем 1300-годдзя Балгарскай дзяржавы. Выстаўка была зручнай нагодай для правядзення вельмі цікавага польска-балгарскага балталагічнага сімпозіума з удзелам вучоных Польскай і Балгарскай акадэмій навук і іншых навуковых устаноў абедзвюх краін.

„Краіна Эстаў вельмі вялікая і там многа гарадоў, а ў кожным горадзе ёсць кароль. І многа там птушак-крачак і мёду. Кароль і найважнейшыя п'юць кабылле малако, а бедныя і нявольнікі п'юць мёд...“ — такой явілася адна з зямель балтаў заходнееўрапейскаму марахоўду з IX стагоддзя Вульфстану. Здаецца, не менш спакуслівa, чым легенда пра беластоцкую Яцвягію.

Мікалай Гайдук
Фота аўтара

(Працяг са стар. 3)



джае аб'язная кінаперасоўка. Цікавейшыя кінафільмы выклікаюць жаданне падыскутаваць на нуртуючыя моладзь праблемы сённяшняга жыцця.

Яшчэ пра кіраўнічку клуба. Яна вядзе культурна-асветную працу з дзецьмі. Дзеці ахвотна ўдзельнічаюць у конкурсах на найпрыгажэйшы малюнак, на найлепш прадэкламаваны верш і іншыя. Іх запаланілі казкі, якія чытае Яўгенія Богуш. Кіраўнічка вельмі цікава вядзе клубную хроніку. У ёй адлюстравана ўся светліцовая дзейнасць, некаторыя культурныя мерапрыемствы ўдакументаваны фотаздымкамі. Вядзе яна яшчэ бібліятэчны пункт, з якога карыстаецца больш 25 асоб.

Міклашэўскім клубам усе задаволены. Ён — цэнтр іх культурнага жыцця. Тут нават ахвотна наладжваюцца сямейныя ўрачыстасці, вось хаця б, для прыкладу, імяніны або нарадзіны і г.д. Кожны вясковы сход абавязкова адбываецца ў клубе. Тут вырашаюцца ўсе важнейшыя справы вёскі.

Я. Целушэцкі

(Працяг са стар. 1)



недалёка забілі кулямётчыка, і астаўся „Максім“ са скрынкай лент. Прыхавалі і потым перадалі партызанам з атрада Пархоменкі.

Прыйшлі немцы. Трэба было хавацца. Перабраўся ў Грабавец да жончынай дваюраднай сястры. Там пражыў да 1957 года. Потым атрымаў пазыку, купіў дрэва і пачаў будавацца. Адно па адным узрасталі: хата, хлявы, стадола, шпіхерык. Зараз Іван Чыквін жыве з дачкой. Выконвае шмат грамадскіх функцый — старшыня гміннага кола ЗБоВіД, член камітэта Фронту адзінства народу і ў паяднаўчай камісіі. У 1969 годзе ўзнагародзілі Залатым Крыжам Заслугі, а ў 1974 г. — Кавалерскім Крыжам Ордэна Адраджэння Польшчы. Ведаюць яго тут таксама як народнага метэаролага. Калі што, ці як лепш жніво распачаць, ці то дзе пасеяць — дык да Івана.

— А я ж кажу, усё з назіранняў, з вопыту майго бацькі. І збываецца, — вяртаецца да распачатага. Бо за прыродай трэба сачыць, прыкмечваць, правяраць. Вось хаця б такія куры. Дзяўбуцца! Іншаму — хай дзяўбуцца, хай купяцца ў гэтым пяску, вашэй, пэўна, маюць. А я ведаю — несумненна, заўтра дождж. Так што, калі маеш нешта звозіць, дык вазі, бо заўтра змокне.

Для Івана ўсё мае значэнне — захад сонца, раса, як вяз расцвіце. Для яго — гэта ўсё прызнакі. Вось цвіце вяз. Яшчэ няма лістоў, а ўжо цвіце. А калі на вязах многа цвету — бульба добрая. Калі цвет толькі на вяршынях, значыць, што будзе макравата і бульбу трэба садзіць на ўзгорках. Калі цвету больш нізам — суха і садзіць бульбу трэба там, дзе ніжэй. Або возьмем летні вечар. Калі на траве няма расы — абавязкова назаўтра дождж.

— І так можна прадказаць кожную пару года, — кажа ўпэўнена. — Праверце! Калі каля Пакровы схвацяць маразы або выпадзе снег, убачыце, што зіма будзе лёгкая, а калі толькі восень доўгая — зіма цяжкая. Або іншае: як Варвара разварыт, а Мікола прыгваздзіт — зіма цвёрдая, але як толькі на Варвару мароз — кідай сані, бяры воз.

Кожнае гадавое свята, рознае стаянне сонца сабой нешта вясцяць. Лета. Ад яго ж залежаць і ўраджай, і дабрабыт. Часам прыйдзе нехта, спытае. А Іван: „Глядзі, як на Благавешчанне або Вялікдзень пападае дождж — засухі летам не будзе“.

— Праверце самі, — гаворыць на развітанне. — Вось гляньце, як будзе заходзіць сонца. Калі будзе такое бледнае-бледнае і сіваватыя хмары будуць збірацца, абавязкова заўтра будзе дождж. Паглядзіце!

М. Шаховіч



ВЕР-НЕ-ВЕР

Паважаны таварыш Астрон!

Хаця мне ўжо 81 год, але я хачу напісаць свой сон. Ноч, я выйшла на вуліцу, там стаяла мая суседка, маладая, 56 год (яна ўжо памерла). Мы ўзяліся з ёю, як да танца, але не танцавалі, а тупалі на месцы, а яна, закрыўшы рот, падпявала. Я ёй гавару: „Маня, хто-небудзь нас заўважыць, дык будзе смяяцца". І на гэтым я прачнулася.

Таварыш Астрон, калі гэты сон прадвяшчае мне смерць, дык я прашу, напішы мне шчыра, пакольki я не толькі падрыхтавала ўжо сабе адзежу на смерць, але і сябе ўжо падрыхтавала. Такія ўжо гады, так што я не перапужаюся. Тым больш, што ў 1978 годзе мне прысніўся такі сон, што быццам я сяджу ў белым чыстым пакоі з двума вокнамі і нейкі голас гаворыць мне: „Табе засталося жыць яшчэ два гады". І вось надыходзіць пара.

Твая сталая чытачка з Белавежы

Чытачка з Белавежы! Смерць кожнага не міне, бо такое ўжо права натуры: усё, што нарадзілася, мусіць памерці, і няма на свеце нічога вечнага. Ваш сон аднак звязаны з успамінамі аб папярэднім сне, і таму трагічныя думкі лезуць вам у галаву. Вы самі, невядома чаму, вырашылі памерці ў гэтым годзе. А ваш сон якраз нічога дрэннага не прадвяшчае. А тое, што снілася вам раней, свездчыць проста аб тым, што чалавек у вашым узросце ўсё часцей думае аб смерці. Цяперашні ваш сон якраз сцвярджае, што вы непатрэбна хвалюецеся (вы ж танцавалі з нябожчыцай — дарэмныя вашы непакоі).

Астрон

Сардэчныя тайны

Дарагое Сэрцайка, я нядаўна стала на працу. Задаволена, бо добра зарабляю, ды і надакучыла без заняткаў у хаце сядзець, бо школу я закончыла ў гэтым годзе. Маю хлопца, старэйшага на 12 год, але мы добра разумеем адзін аднаго. Маем намер пажаніцца. І тут вось клопат. Мой парачоны сказаў, што пасля шлюбу я мушу пакінуць работу, бо, на яго думку, я павінна быць у хаце і займацца хатняй работай. Мне гэта не адпавядае. Праўда, мой будучы муж добра зарабляе, і без маіх грошай мы маглі б абыйсціся. Але ж не ў грашах толькі справа. Я ж вучылася і хачу быць сярод людзей і з людзьмі працаваць. Наступная справа — гэта вось тая розніца ў гадах. Цяпер мне толькі дваццаць год, і мой хлопец таксама яшчэ адчувае сябе маладым. Але ці пазней гэта не адаб'ецца некарысна на нашым супольным жыцці?

Галіна з Беласточчыны

Галіна! Абураюць мяне погляды твайго хлопца. Чаму маладая, адукаваная дзяўчына мусіць сядзець дома, калі яна выйшла замуж? Падазраю, што пад гэтым скрываецца празмерная зайздрасць, выкліканая якраз тым, што ты настольki маладзейшая. Жыццё з чалавекам, празмерна зайздросным, вельмі цяжкое. Нярэдка даводзіць гэта і да разводаў. Так што не спяшайся са шлюбам, а старайся спачатку добра пазнаць свайго хлопца.

Сэрцайка



ЯК ЗВАРЫШ, ТАК І З'ЯСІ

З АСЕННЯЙ ГАРОДНІНЫ

Неяк так ужо павялося на нашых вёсках, што найбольш выкарыстоўваюць восенню буракі, моркву, капусту, кіслыя агуркі. Такая гародніна, напрыклад, як кабачок, амаль невядомая. Ды і агульнавядомыя гарбузы таксама не цалкам выкарыстоўваюцца. Калі, напрыклад, я хачу падсунуць свайму мужу нейкую страву з гарбуза, дык мушу ашукаць. Тады яна яму вельмі смакуе! А калі скажу, што сёння будзе страва з гарбуза, то пакруціць носам, сцвярджаючы, што калісьці маці гарбуз варыла ў найцяжэйшыя дні. А колькі ж з яго можна зрабіць страў! І гарбуз тушаны з памідорамі, і марынаваны на зіму, і суп з молакам, запраўлены малаком. А вось, напрыклад, салата з гарбуза, якая смачная!

На 30 дэкаў гарбуза бярэм 2-3 яблыкі, соль, цукар, лімонны сок ці лімонную кіслату па смаку, паўшклянкі смятаны, зялёны ўкроп ці пятрушку. Абабраныя гарбуз і яблыкі сцерці на бурачаной тарцы, заквасіць, дадаць солі і цукру і вымяшаць са смятанай. Салата будзе мець абсалютна арыгінальны смак, а як будзе спрыяць апетыту!

Кабачкі можна смажыць, абабраўшы і парэзаўшы іх на скрылёчкі. Зразумела, мякіш трэба выняць. Найсмачнейшыя выходзяць кабачкі, смажаныя на алеі. Перад смажэннем кожны скрылёчак трэба памачаць у муку. Вельмі смачныя бываюць фаршыраваныя кабачкі. Найсмачнейшыя — наймаладзейшыя, яшчэ зялёныя. Кабачкі абіраем, рэжам на кружкі вельічынёю 4-5 см, вымаем сярэдзіну, пакідаючы з аднаго боку тоненькі пласт мякішу, які б утвараў дно. Змеленае мяса размешваем з падсмажанай цыбулькай, рысам і яйцом, а таксама прыправамі па смаку. Калі хто не любіць у фаршы рысу, можна падрыхтаваць гэты фарш, як на катлеты: дадаць намочаную ў малацэ булку, пару яечак, цыбулю, ну, і прыправы паводле густу. Падрыхтаваныя кавалкі кабачкоў напоўніць фаршам, палажыць іх адзін каля другога ў брытфанне, дадаючы крыху тлушчу і некалькі лыжак вады. Тушыць каля паўгадзіны. Хто любіць, можа дадаць памідорны сок. Калі кабачкі будуць мяккія, запраўляем іх смятанай, змешанай з мукою. Кіпяцім і пасыпаем вялікай колькасцю зеляніны. На невялікі кабачок трэба ўзяць чвэрць кілаграма мяса, 2 лыжкі зваранага рысу, паўшклянкі смятаны, лыжку мукі.

З кабачкоў можна зрабіць таксама бігос. На кілаграм кабачкоў бярэм 3-4 цыбуліны, 20 дэкаў капчонай грудзінкі, 40 дэкаў каўбасы, памідорны канцэнтрат, соль, перац, зеляніну. Дробна нарэзаную грудзінку падсмажваем, падсмажваем і цыбулю, каўбасу, запраўляем усё памідорным сокам. Дадаем нарэзаны кабачок. і, калі маем, 2-3 лыжкі тушаных грыбоў. Тушым нядоўга. Гатовы бігос пасыпаем зелянінай.

Гаспадыня

Кансультацыя юрыста

ПЫТАННЕ; О. любіць пазычаць ад іншых грошы, але, як правіла, пазычак не звяртае. Д., ад якой О. пазычыў грошы, хоча падаць на яго ў суд. О. толькі смяецца з гэтага, гаворачы, што да суда не дойдзе, бо ён павестку не прыме, а калі суд нават вырашыць завочна, то напіша пратэст, а пасля зноў не з'явіцца ў суд і так будзе цягнуць справу без канца. Ці ёсць на гэта нейкая рада?

АДКАЗ: Калі б О. адмовіўся прыняць павестку ў суд, паштальён напіша аб гэтым на павестцы і зверне яе суду, які палічыць, што павестка даручана згодна з законам. Калі паштальён не знойдзе О. дома і не будзе там іншай дарослай асобы, пакіне паведамленне, што на пошце знаходзіцца для яго пісьмо. Калі б О. не пайшоў на пошту, пісьмо з павесткай праз 7 дзён будзе звернута суду, які палічыць, што павестка даручана згодна з законам. Пасля гэтага суд разгледзіць справу. Калі О. не з'явіцца ў суд, па прапанове Д. суд вынесе завочнае рашэнне, а пры гэтым можа абапірацца толькі на сцвярджэннях Д. і не патрабаваць доказаў. На падставе гэтага выраку тыдня ад даручэння О. копіі рашэння можа ён напісаць пратэст, у выніку якога справа разглядаецца нанава. Незалежна ад таго, ці О. з'явіцца ў суд, новае рашэнне не будзе лічыцца завочным. Ад гэтага рашэння можа О. напісаць рэвізію якую разгледзіць суд другой інстанцыі, у якім яўка О. неабавязковая. Значыць, справу ў судзе працягваць без канца немагчыма, бо закон прадугледжвае сродкі на ўсякія ўлоўкі камбінатараў.

Этнаграфічная забаўка

Разьба ў дрэве. Ганак у вёсцы Альша павет Дуброва Беластоцкая. Фота М. Гайдука.

ТАЙНЫ ДРУГОЙ СУСВЕТНАЙ ВАЙНЫ



У чым жа заключалася сутнасць гэтай аперацыі і якая яе перадгісторыя?

Яшчэ ў 1939 годзе спецыялісты сакрэтных служб „трэцяга рэйха" падрыхтавалі аператыўны план, які атрымаў шыфраваную назву „аперацыя „Андрэас". Мэта аперацыі — выклікаць эканамічны хаос у краінах, якія ваявалі супраць нацысцкай Германіі. Ідэя не новая — яшчэ ў гады першай сусветнай вайны англічане скідвалі на нямецкую тэрыторыю мяхі з фальшывымі прадуктовымі карткамі. Але нацысты вырашылі пайсці далей: было задумана пачаць выраб банкнот, настолькі дасканалых, каб іх без усякага падазрэння прымалі служачыя банкаў нейтральных дзяржаў, і перш за ўсё Швейцарыі.

Першыя „доследы" было даручана правесці Хётлю. Эксперыменты далі вельмі станоўчыя вынікі: каналы для распаўсюджання фальшывых грошай існуюць, ды і „рынак" ахвотна прымае іх. Пасля гэтага пачынаецца другі этап аперацыі — друкаванне фальшывых банкнот, г.зн. найбольш далікатны момант ажыццяўлення ўсяго плана, які патрабуе самай строгай сакрэтнасці.

На Дэльбрукштрасэ ў Берліне ў памяшканні, якое належала аддзелу VI Ф РСХА, было ўстаноўлена абсталяванне для спектраграфічнага аналізу паперы, вывучэння спосабаў вырабу грашовых знакаў у розных краінах. Частка абсталявання выкарыстоўвалася для вырабу фальшывых пашпартоў для сакрэтных агентаў. Усімі работамі кіраваў капітан СС доктар Кругер. Яго імя Бернхарт. Таму праз некаторы час аперацыя „Андрэас" была перайменавана ў аперацыю „Бернхарт".

ФАЛЬШЫВАМАНЕТЧЫКІ ЗА РАБОТАЙ

Пачатак быў даволі паспяховы, аднак хутка з'явіліся першыя цяжкасці. На пэўным этапе аперацыі было прынята рашэнне зрабіць вялікую партыю фальшывых англійскіх фунтаў. Але ў 1940 годзе англійскае казначэйства выкарыстоўвае для вырабу банкнот нейкую асаблівую паперу, магчыма, нават ручной работы, імітаваць якую было надзвычай цяжка. Пад вялікім сакрэтам да работ былі прыцягнуты лепшыя спецыялісты папяровай прамысловасці. Вынікі іх даследаванняў і вывады вельмі розныя. Сходзіцца яны толькі ў адным: для вырабу паперы, на якой друкаваліся фунты стэрлінгаў, выкарыстоўвацца, акрамя ўсяго іншага, льняное палатно. Вядома, такога заключэння яшчэ недастаткова, каб пачаць наступны этап — выраб пліт, а затым і друкаванне банкнот.

„Для таго, каб устанавіць, з якой паперы рабіліся англійскія фунты, — піша ў сваёй кнізе сведка і ўдзельнік аперацыі „Бернхарт" Вільгельм Хётль, — было парэзана і літаральна здроблена шмат сапраўдных грашовых знакаў. Кавалачкі, на якіх не знайшлі ніякіх слядоў друку, былі перададзены на аналіз у лабараторыі сталічнага універсітэта... Прайшло даволі шмат часу, перш чым нам паведамілі вельмі праўдападобныя звесткі аб сапраўдным саставе паперы. Гэта быў асаблівы сорт, выраблены ўручную з ільнянога палатна".

У той час у Германіі ўжо не было раменьнікаў, якія ведалі сакрэты вырабу паперы ўручную. Спатрэбілася некалькі месяцаў, каб знайсці кваліфікаваных спецыялістаў, якія маглі б дапамагчы ў пошуку выйсця з таго становішча, што склалася. У рэшце рэшт невялікая група даволі пажылых ужо людзей была сабрана на папяровай фабрыцы непадалёк ад берлінскага прыгарада Эберсвальдэ (прадпрыемства незадоўга да гэтага было пад зручнай прычынай рэквізавана).

„Пасля доўгіх месяцаў, — працягвае Хётль, — удалося вырабіць паперу. Нават у мікраскоп немагчыма было адрозніць яе ад сапраўднай. Аднак пад кварцавай лямпай розніцу ўсё ж можна было заўважыць: абедзве паперы ліловага колеру, але на сапраўднай тон быў светлым і жывым, а на падробленай — бляклым і брудным".

Не дапамагло і выкарыстанне некаторых хімічных рэчываў. Патрэбны вынік не быў дасягнуты нават пасля таго, як з Турцыі даставілі партыю асаблівага сорту ільну (было ўстаноўлена, што менавіта ён выкарыстоўваўся англійскімі майстрамі). І ўсё ж у рэшце рэшт сакрэт быў раскрыты: англічане прымянялі льняное палатно, якое ўжо было ў карыстанні. Фальшываманетчыкі пускалі турэцкі лён на анучы, пэўны час, калі яго, а потым адбельвалі. Так была атрымана папера, поўнасцю ідэнтычная англійскай.

(Працяг будзе)

ТРЫБУНА чытачоў



ДОБРЫ АРТЫКУЛ

Так можна назваць артыкул „Еду ў Запарожжа“ Уладзіміра Сідарука з 40 нумара „Нівы“ ад 7 кастрычніка. Аўтар пазнаёміўся і нас пазнаёміў з цалкам чужымі людзьмі, аднак яны яму, а ён ім сталі самымі блізкімі. Як яго сардэчна там віталі (характэрная рыса савецкага чалавека), як прымалі ў сваім горадзе! Усё гэта Ул. Сідарук дакладна апісвае. Расказвае таксама аўтар аб гасціннасці рускіх людзей, а яна ўсім вядома. Нашы бацькі расказваюць, як было ў час бежанства. Рускія людзі таксама сардэчна прынялі на чужыне нашых бацькоў.

Сідарук не прамінуў таксама цудоўнага краявіду, які бачыў, усёй багатай прыроды, на якую глядзеў праязджаючы. Усё, аб чым расказаў нам аўтар, важнае.

ЖЫВАЯ ГІСТОРЫЯ

Зацікавіў мяне, ды не толькі мяне, артыкул пад загалоўкам „Маю права ганарыцца“ М. Гайдука з 38 нумара „Нівы“, у якім аўтар апісаў жыццё Зыгмунта Абрамовіча, на сцэне — Антона Забеля, які быў акцёрам, настаўнікам, журналістам, ды і па сённяшні дзень з'яўляецца грамадскім дзеячом, нягледзячы на свой узрост — 87 гадоў.

Аднак найважнейшае для мяне тое, што Зыгмунт Абрамовіч даводзіцца сваяком нашаму слаўнаму беларускаму песняру-паэту Францішку Багушэвічу, з якім гутарыў, ведаў яго радасці і смуткі. Такіх людзей цяпер ужо, бадай, і не знойдзеш, і Зыгмунт Абрамовіч — жывая гісторыя пошукаў беларускага народа. Ён павінен абавязкова ўсё тое, што ведае аб Францішку Багушэвічу, апублікаваць у „Ніве“, а рэдакцыя напэўна з радасцю такі матэрыял прыме, чытачы ў сваю чаргу такі матэрыял чытаць будуць прагна і ўспамінаць такога чалавека, якім ёсць Зыгмунт Абрамовіч.

М. Панфілюк



„КАМАР“

Хадзіць пяшком ніхто не хоча,
Ні малады і ні стары.
А толькі, едучы, рагоча
На сваім ўласным „Камары“.
І я старога „Рыся“ маю,
Яго закінуць ўжо пара,
І часта сабе разважаю,
Ці не купіці „Камара“.
Урэшце ў краму заязджаю.
Яшчэ стаіць іх, бачу, пяць.
На іх дзіўлюся, сам не знаю,
Ці можна будзе падабраць.
Я абышоў, кругом заглянуў,
Ды павярнуў іх так і сяк —
Ў адным сядло, бачу, парвана,
Ў другіх калёсы наўскасяк.
У іншых задняя зубатка —
Яна не кругла, як кальцо,
Як бы такая яйкаватка,
Нібы гусінае яйцо.
Ланцуг на ёй, калі каткнецца,
Тады аж затармазіць,
А калі троха адкрунецца,
Свабодны зноў залапаціць.
Бяру з парваным, абы просты.
А, што там буду бедаваць,
Ды чалавек жа я дарослы,
Ужо умею зашываць.
Цягну на двор, бянзін ўліваю,
Ну, і ўдалося запаліць,
Вядома ж, я не забываю
Зайсці ды грошы заплаціць.
Дарогай пнуся, матор квокча.
Бачу, дзядзька штось вязе,
Агляніся, крычыць, хлопча,
Ў ім жа дым з трубы не йдзе!
Матор стрымаў, стаў, гадаю,
Што ж такое можа быць?
Трубу выняў, заглядаю,
Дзірку хтось забыў зрабіць.
Ах, каб ён быў там застаўся,
Як ён мае нервы з'еў.
„Рысем“ лет пятнаццаць пхаўся,
Столькі клопату не меў.

А. Леўшук
Ціванюкі

Гаспадарнае сяло

Будучы на пачыне пры ўборцы збожжа ў ПГР у сяле Новае Беразова, я ўбачыў, што сяло гэта вялікае і прыгожае. Дамы пераважна мураваныя, на драўляных дамах цікавыя арнаменты. Платы ў большасці памаляваныя, многа платоў з жалезнай сеткі. Вуліца ў добрым тэхнічным стане і чыстая.

У сяле вельмі прыгожыя, у візантыйскім стылі дзве царквы — драўляная і мураваная, а таксама прыгожая каплічка.

На маю думку варта, каб нехта з жыхароў сяла Новае Беразова стаў карэспандэнтам „Нівы“. Ёсць аб чым пісаць адтуль.

Іван Кірызюк

Ад рэд. Адказваючы на апошняе пажаданне Івана Кірызюка паведамляем, што Грыша Мароз, наш карэспандэнт, які ўсё часцей паяўляецца на старонках „Нівы“ — з Новага Беразова. Піша ён добра, дасканалай беларускай мовай. Што можа павінен больш пісаць аб сваім сяле і аколіцы — гэта было б і нашай просьбай да Грышы Мароза. Ды верым, што памалу ўсё ўладзіцца для агульнай карысці.

Дар Юзэфа Кэрна

Бібліятэка Белавежскага нацыянальнага парку ўзбагацілася нядаўна дваццаццю новымі кніжкамі. Ахвяраваў іх ляснік-пенсіянер з Гажова Велькапольскага — Юзэф Кэрн.

Сярод ахвяраваных экземпляраў знаходзяцца такія рэдкія і каштоўныя пазіцыі, як: 3 нумары (на 5 выдадзеных у 1917-1918 г.г. у Берліне) нямецкага зборніка „Bialowies in deutscher Verwaltung”, у якім змешчаны працы адносна гаспадаркі Белавежскай пушчы, яе флоры, фаўны ці зубра; II том працы А. Палуянскага з 1854 г. — „Opisanie lasów Królewstwa Polskiego i guberni zachodnich cesarstwa rosyjskiego pod względem historycznym, statystycznym i gospodarczym“; 11 гадавікоў выданага ў міжваенны перыяд „Лясного інфармацыйнага календара“ і т.п.

Бібліятэка БНП мае зараз каля 3,5 тыс кніжак і каля 1 тыс. часопісаў.

Пётр Байко

А ХТО ЯНЫ?

Акруговая малочная спулдзельня ў Гайнаўцы вядзе спаборніцтва працы. У выніку гэтага спаборніцтва дзесятак асоб апынулася на дошцы заслужаных, якая знаходзіцца перад уваходам у малачарню. Здымкі перадавікоў вялікага фармату, тэхнічна дасканалыя. Толькі адно але... Відаць, не хапіла часу камусьці, каб пад здымкамі напісаць, хто ёсць хто, на якім аддзяленні ён працуе, чым заслужыўся. Для параўнання раім зайсці насупраць праз вуліцу ў спулдзельню інвалідаў „Постэмп“, дзе таксама ёсць дошка заслужаных. З гэтай дошкі не толькі можна многа даведацца, але смела можна выслаць яе на нейкую выстаўку, як узор, як трэба рабіць такія дошкі.

Вірскі

Чаму блукаюцца лісты?

Часта бывае так, што Акруговая малочная спулдзельня ў Гайнаўцы свае лісты за даставу малака кіруе не на тую пошту. Дам прыклад: вёска Тапаркі належыць да дубіцкай пошты, але вельмі часта так бывае, што лісты з грашыма за малако заходзяць на пошту ў Кляшчэлі. Там яны нейкі час паляжаць, пакуль іх не накіруюць на ўласцівую пошту.

Лісты ляжаць, а жыхары Тапаркоў шумяць, чаму так доўга няма выплаты за малако, і вінавацяць дубіцкую пошту і пісьманосца за гэтае спазненне. Кажуць: гэта вы трымаеце. Не хочуць верыць, што прытрымлівае пошта ў Кляшчэлях, якая атрымаўшы неўласціва накіраваны ліст, адразу павінна яго выслаць туды, дзе трэба.

П. Д.

НЕПАРАДАК У ПАЧАКАЛЬНІ ПКС

У пачакальні ПКС у Рыбалах вялікі непарадак. Вось кароткі прыклад, выгляд пачакальні, які я застаў там 15 верасня: бетонная падлога выламаная, у тых дзірках рознае смецце і паперы. Кошык на смецце перапоўнены, усё падае вакол. Пад лаўкамі кучы смецця, змешанага з паперай і шклом. Выгляд усяго гэтага сведчыць, што так яно тут ужо даўно.

Да каго ж кіраваць заклік, каб пачысцілі пачакальню? Толькі да жыхароў вёскі і да ўсіх тых, хто тут бывае. А прыбраць пачакальню і прыбіраць яе ў будучыні пастаянна трэба.

Антолік

Цыганка паварожыць

Па чацвяргам у Бельску многа людзей на рынку і ва ўсім горадзе. У горад прыехалі і цыганкі. Хадзяць па парку, дзе сядзяць вучні, прапануюць „дудку“ — „цыганка паварожыць, цыганка праўду скажа“. Вучаніцы цікавяцца, што скажа цыганка. Плацяць 20 злотых, а цыганка кожнаму тое самае пляце. Потым даведваюцца, што іх ашукала і разумнеюць — другі раз ужо не варожаць у цыганкі.

Румі

„ДТы“ могуць ехаць за вёскай

На вуліцы ў Давідавічах, гміны Заблудаў, ёсць брук. Служыць ён людзям ужо больш як 20 гадоў і ўсё яшчэ роўны, як стол. Ды невядома колькі яшчэ паслужыць, бо вось часта па гэтым бруку пачалі ездзіць цяжкія гусенічныя трактары „ДТ“, якія належаць да сельскагаспадарчай прадукцыйнай спулдзельні ў Паўлах. Шыбы ў вокнах дрыжаць ад іх стукату і псуюцца каменні на бруку. А знішчыць не фокус, цяжэй будзе направіць. Добра было б, каб трактарысты падумалі аб гэтым і абміналі вуліцу — па абодвух баках вёскі за клунямі ёсць добрыя для іх дарогі.

Антолік

ЗАЛІЛІ ВАДОЙ І ПЛАЦЯЦЬ

Прайшло ўжо дзесяць гадоў, як у Гайнаўцы пабудавалі вялікую мэблевую фабрыку. Будуючы гэтую фабрыку, прамысловыя сцёкі з яе не падключылі да гарадскога калектара, а выкапалі роў і пусцілі на зялёны луг. У выніку вадою заліло 20 гектараў лугоў, а другія 20 гектараў падмоклі і таксама сталі непрыгодныя. Жыхары вуліцы Ліповай, не маючы пашы для кароў, папрадавалі іх, а на Гайнаўскае прадпрыемства драўнінпай прамысловасці і Гайнаўскае прадпрыемства лясных машын, а таксама Прадпрыемства камунальнай і жыллёвай гаспадаркі падалі ў суд. Суд прысудзіў адшкадаванне за страты. Названыя вышэй прадпрыемствы згадзіліся, што кожны год будуць плаціць людзям належную суму, і лічаць справу закончанай.

Згодна з апініяй жыхароў горада аднак, нельга дапусціць, каб у цяперашні час ляжала адлогам 40 гектараў добрай зямлі толькі таму, што нікому не прыйдзе ў галаву пракапаць праз луг роў даўжынёй у адзін кіламетр і ўся вада пайшла б тады ў рэчку Лясную, якая недалёка ад гэтага заліву плыве.

Справай гэтай павінен заняцца начальнік горада, загадваючы выкапаць роў, а коштамі аблажыць ГППД, ГМХЛес і камунальную гаспадарку.

Вірскі

ТРЭБА НАЛАДЗІЦЬ

У далейшым ляжыць ненапраўлены мост-праезд з бетонных кругоў на дарозе, якая ідзе ад дарогі Крывяцічы—Орля ў напрамку на крывяціцкую жвіроўню. Знішчаны бетонныя кругі. Цяпер тут многа балота і вады і даслоўна — не прайсці і не праехаць. Абавязкова трэба правесці рамонт, каб палепшыць сялянам праезд у цяжкі восеньскі час.

Іван Кірызюк

ЦЁМНА НА ВУЛІЦЫ

На вуліцы ў вёсцы Масева І ёсць больш як дваццаць вулічных лямпаў. А свецяць іх толькі пару. Гаспадары з вёскі разумеюць, што трэба ашчаджаць электраэнергію, але вёска Масева І сядзіць у лесе недалёк граніцы і павінна быць асветлена лепш. Такое запатрабаванне было ўжо ўнесена электрычным уладам, але адказу няма. А можа Энергетычнае прадпрыемства ў Гайнаўцы думае, што ўвогуле не трэба асвятляць вёску ў сярэдзіне Белавежскай пушчы? Я ў сваю чаргу хачу сказаць, што калі гэтак далей будзе, то вуліцай вёскі пачнуць хадзіць звяры.

УКС

У АДКАЗ НА НАШУ КРЫТЫКУ

Да публікацыі „КУДЫ ПАДЗЕЛІСЯ?“, „Ніва“ № 32 (1224) ад 12.08.79.

Адказвае: WOJEWÓDZKIE PRZEDSIĘBIORSTWO HANDLU WEWNĘTRZNEGO W BIAŁYMSTOKU.

W odpowiedzi na zamieszczoną notatkę pt. „Gdzie się podziały” WPHW w Białymstoku wyjaśnia, że rowery produkcji krajowej są centralnie dzielone.

Zgłoszone zapotrzebowanie nasze na 1979 r. wynosiło 15.000 szt. rowerów turystycznych, otrzymaliśmy przydział 300 szt. co stanowi stopień pokrycia potrzeb 2%.

Nasze prośby kierowane do centrali w celu zwiększenia przydziału nie przyniosły pożądanego efektu.

W związku z powyższym nie jesteśmy w stanie utrzymać ciągłości sprzedaży w tym artykule.

Za brak tego artykułu obywatelkę uprzejmie przepraszamy.

Główny Specjalista Zespołu Obrotu Artykułami Turystycznymi
mgr Włodzimierz Zniszczyński

Да публікацыі „БЯДА З ФАРБАЙ“, „Ніва“ № 30 (1222), ад 29.VII.79.

Адказвае: WOJEWÓDZKI ZWIĄZEK SPÓŁDZIELNI ROLNICZYCH „SAMOPOMOC CHŁOPSKA”, ZAKŁAD OBROTU ARTYKUŁAMI PRZEMYSŁOWYMI I SPOŻYWCZYMI W BIAŁYMSTOKU.

W odpowiedzi wyjaśniamy, iż farba jest artykułem deficytowym. Na województwo białostockie na pion wiejski zamówiono 360.900 ltr. wyrobów malarsko-lakierniczych do dostaw w 1979 r. „Chemiplast” Gliwice podpisał umowę na I półrocze na 103.200 ltr, na II półrocze 68.000 ltr. Ponadto otrzymaliśmy dodatkowy przydział na 15.000 ltr.

Łączna ilość na pion CZSR w naszym województwie wynosi 186.200 ltr. — czyli 51,6% naszych potrzeb.

GS Bielsk Podlaski otrzymał w tym roku do sprzedaży 4633 ltr. farb.

Dla porównania GS Brańsk otrzymał 3579 ltr., GS Wyszki — 2494 ltr., GS Orla — 2936 ltr., GS Boćki — 2229 ltr.

Nadmieniamy, iż w miarę spływu wyrobów malarsko-lakierniczych z przemysłu, GS Bielsk otrzyma jeszcze w tym roku do sprzedaży ww. artykuły.

W roku 1980 nie przewiduje się poprawy sytuacji, gdyż na I półr. 1980 r. podpisano umowę na 103.000 ltr. wyrobów malarsko-lakierniczych.

Z-ca Dyrektora
mgr Wiktor Jakimowicz



Малы. Вашых першых вершаў не надрукуем. Ды раім не пакідаць працаваць над сабой. Вам жа толькі пятнаццаць гадоў. Усё жыццё перад вамі. Варта зацікавіцца больш тэорыяй верша, пачытаць добрых паэтаў, у даным выпадку беларускіх. І, калі ласка, прысылайце час ад часу вашы новыя спробы.

В. Ярмаловіч, Біскупец, піша: „Рух“ займаецца перасылкай газеты. Бывае, што газета не прыходзіць, трэба рэкламаваць, пісаць у „Рух“. Гэтае лета „Ніва“ да мяне даходзіла з вялікім спазненнем, пераважна аж у сераду. Нумары 28 і 29 прыйшлі ў адзін дзень разам, 30 нумара не атрымаў зусім. Напісаў 6 жніўня аб гэтым у „Рух“ у Беласток, просячы даслаць патрэбны нумар газеты, але ніякага адказу не атрымаў. І не ведаю, ці „Рух“ не захацеў выканаць маю просьбу, ці пошта ў сувязі з адсутнасцю ў адрасе вуліцы і коду беластоцкага „Руху“ (бо вы іх не падаеце ў рэдакцыйнай стопцы) пісьмо маё пераслала ў кошык. Набліжаецца час, калі трэба будзе аднавіць падпіску на наступны год, а як грошы пасляць, куды і на якое конта, вы не падаеце. Таму прапаную падаваць акрамя назвы выдаўцы, таксама і яго дакладны адрас, вуліцу і код, а таксама куды і на якое конта перасылаць грошы, так, як аб гэтым падаеце для заграпічных падпісчыкаў“.

Рэдакцыя ўжо дала паглыбленую інфармацыю адносна падпіскі „Нівы“. Таксама і ў гэтым нумары (на стар. 2).

Казлоўскі І, І., Вішнявец. Мы вельмі рады, што вы напісалі нам і што мы змаглі задаволіць вашу просьбу. Не забывайце пра „Ніву“ і ў будучыні.

Н. Б. Што ж, дарагі карэспандэнт, не доўга давялося вам тварыць буру на старонках „Нівы“. Няхай будзе Н. Б., абы больш пісалі. Адносна вашых разважанняў пра прозвішчы і псеўданімы, ах, як хацелася б апублікаваць ваша дасціпнае, інтэлігентнае пісьмо, ды што ж зрабіць, і нам не хочацца прыкрасці ад абразлівых людзей. Тады нічога не выяўляем, а чакаем ад вас новых карэспандэнцый. У гасцях у Савецкім Саюзе, як пішаце, пабывалі, бульбу, як пішаце, выкапалі, а цяпер разгляніцеся быстрым вокам вакол і пачынайце па-вашаму шрайболіць — гэта таксама вашае слаўцо.

Імпартгумар

ПОМСТА

Я сек яго страшэнна. Па плячах, па шыі, па нагах. „Зяруга, — думаў я, раздзьмухваючы ў сабе вугольчыкі ярасці, — колькі я буду гнуцца перад табой, колькі буду цярпець здзекі і прыніжэнне?“

Ён гучна войкаў і прасіў літасці. Але я, адчуваючы, што кроў ва мне бурліць, як вулканічная лава, хвастаў яго і хвастаў, укладваючы ва ўдары ўсю моц.

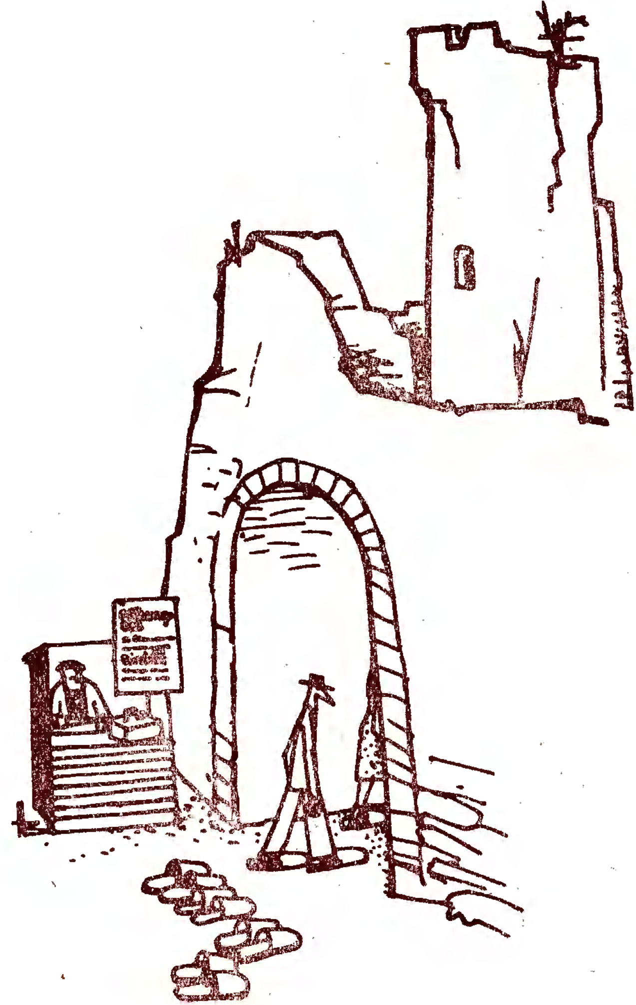
Нарэшце, калі яго твар і шыя, нават лысіна пакрыліся яркай чырванню, я лісліва ўсміхнуўся і сказаў:

— Гатова, Акім Лукіч.

— Малайчына, — крактануў мой начальнік, адрываючы ад жывоціка-глобуса ліст з веніка.

— Ты, Цыркун, — сапраўдны лазеншчык.

Віктар Шаўчэнка



НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

Журналіст спытаў у аднаго вядомага амерыканскага доктара:

— Скажыце, доктар, ці можна жыць без сляпой кішкі?

— Хворым можна, а дактарам не, — адказаў доктар.

*

— Што ты выразаеш з газеты?

— Заметку пра мужчыну, які запатрабаваў разводу з-за таго, што жонка корпаецца ў яго кішэнях.

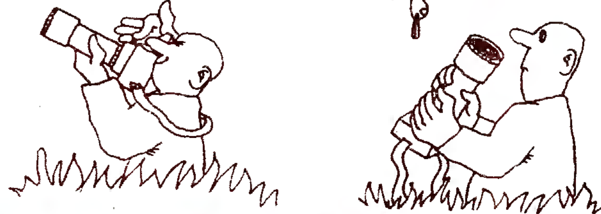
*

— Сіньёр Таніні, вы пераблыталі дэбет з крэдытам!

— О, патрон, прабачце. Гэта адбылося таму, што я ляўша.

НІЎКА





ЛЯ ТЭЛЕВІЗАРА

— Што раней, мама, людзі рабілі, калі не было тэлевізараў? — спытала дачка ў маці.

— Тады, дачушка, яны больш адпачывалі, — сказала маці.

СІЛА МАСТАЦТВА

— Што вы адчулі, калі ўпершыню трапілі ў наш тэатр?

— Вялікую сілу мастацтва. Самі памяркуйце: у антракце я пазнаёміўся з маёй будучай жонкай, а пасля другой дзеі мы ўжо дамовіліся аб вяселлі.

ЗАНЯТАК ГУЛЬТАЯ

— Чым ты сёння займаўся? — запыталі ў гультая.

— Не абедаў, добра памятаю, праспаў. А вось што зрабіў, чорт яго лысы ведае.

ЛЮБЛЮ СУД

На пытанне, чаму яна хоча працаваць менавіта ў суддзе, задрыпанка адказала: „Я тут чатыры разы разводзілася“.



Без слоў.



МІНІВЕРШЫ

Руку сваю яна зайсёды мыла,
Пасля таго, як цалаваў Гаўрыла.

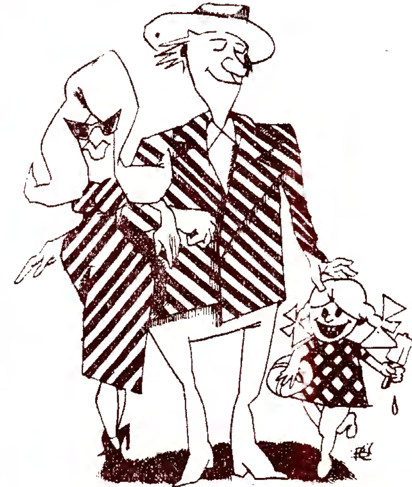
*

На сесіі засынаўся Уладзік...
Прыехаў дзядзька і ўсё ўладзіў.

*

Ён пазбягаў усякага пачыну,
Баяўся, разануць яшчэ па чыну.

В. Барodзіч



Made in Zadrypanka

З „Веснiка Задрыпонії“

НАВІНЫ СПОРТУ

Нічыйным вынікам закончыўся ўчора таварыскі футбольны матч паміж камандамі „Буран“ і „Віхор“. Наступная нічыя адбудзецца ў наступную нядзелю.

ПЫТАННЕ ГАПКІ

Чаму гэта — мужчыны нешчаслівыя ў шлюбе, а жанчыны — у адзіноце?
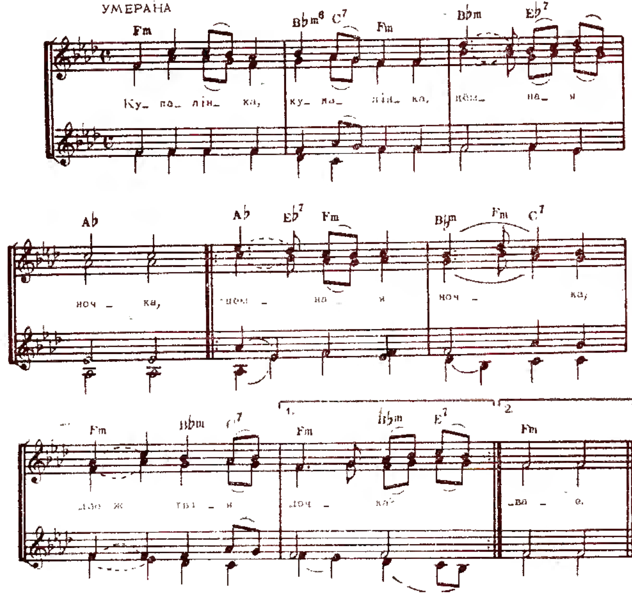
Рос у вачах начальства, пакуль не стаў бяльмом.

ЯК У ЖЫЦЦІ

У Драздоў вакансія: няма выхавацельніцы у дзіцячы сад. Раілі Дзятліху: дзелавая, прыгожая, клапатлівая.

Прызначылі Зязюлю. Варона рэкамендавала.

РАЗВУЧВАЕМ БЕЛАРУСКІЯ ПЕСНІ



КУПАЛІНКА

Беларуская народная песня

Купалінка, купалінка,
Цёмная ночка,
Цёмная ночка,
Дзе ж твая дочка?

Мая дочка ў садочку
Ружу, ружу поліць,
Ружу, ружу поліць,
Белы ручкі коліць.

Кветачкі рвець,
Кветачкі рвець,
Вяночкі звівае,
Вяночкі звівае,
Слёзкі пралівае.

Спячая царэўна

У памяшканні панавала мёртвая цішыня. Бышцам усё застыла ў глыбокім сне. Я зрабіў яшчэ некалькі крокаў, агледзеўся і хацеў гучна спытаць: „Ці ёсць тут хто-небудзь?“ — але раптам аслупянеў: на невялічкім услончыку сядзела, заплюшчыўшы вочы, дзівосная прыгажосці дзяўчына. Яе доўгія, светлыя кудры хвалямі абляглі круглыя плечы. Я баязліва, на дыбачках наблізіўся да яе і стаў побач. Зблізу яна была яшчэ прыгажэйшая. Мяне вабілі яе доўгія чорныя вейкі, малюсенькі, як у кошачкі, носік, цудоўнай формы роцік...

Слухаючы яе роўнае, спакойнае дыханне, я прыгадаў казку пра спячую царэўну. І раптам мне здалося, што я казачны прынц і страшэнна захацелася пацалункам разбудзіць прыгажуню, зняць з яе злыя чары. Я нахіліўся і дакрануўся да яе цукровых вуснаў. Яна залыпала вейкамі, усхапілася з услончыка і, крыху спалоханая, а магчліва, проста трохі азадачаная, запытала:

— Што вам трэба?

— Мне, калі ласка, два кілаграмы цукру, паўбохана хлеба і пачак маргарыну.

Мар'ян Гікель



Курёзы

ПАДРЫХТОЎКА ЮНЫХ САМАГОНШЧЫКАЎ

Аб'ява ў заходнегерманскім часопісе „Шпігель“: „Набор дэталей і прыбораў „Космас-хімія-юніёр“ дае дзецям магчымасць з дапамогай 150 захапляючых бяспечных эксперыментаў даследаваць навакольны свет“. Эксперымент нумар 118 навучыць дзяцей... „асновам прыгатавання шнапсу“.

ГРЫМАСЫ СЕРВІСУ

Часопіс „Ю. С. ньюс энд Уорлд рыпарт“ змясціў доўгі пералік скаргаў амерыканцаў на сваю службу сервісу. Так, тэлевізар быў здадзены ў гарантыйны рамонт з невялікімі непаладкамі, а вярнуўся з вялікімі. Жыхару Мілуокі некалькі разоў рамантавалі халадзільнік, і кожны раз ён адразу ж выходзіў са строю. А бывае і такое. Кліент здаў касцюм у чыстку. Калі ён прыйшоў забіраць яго, касцюма не аказалася. Месяц ён званіў кіраўніку хімчысткі, нарэшце той згадзіўся аплаціць кошт касцюма і абяцаў выслаць па пошце 200 долараў. Але грошы не прыйшлі, і той, хто пацярпеў, зноў звярнуўся ў хімчыстку. Яго суцешылі: касцюм знайшлі і хутка даставяць. Але не даставілі, растлумачыўшы гэта тым, што „згубілі ў дарозе“, і зноў абяцалі выслаць грошы.

БЫЦЬ ЛЫСЫМ БОЛЬШ ЭКАНОМНА...

Банкаўскі служачы Роберт Бэнкс можа дадаць: „І для здароўя больш бяспечна“. Больш пяці тысяч долараў ён заплаціў за тое, каб да яго рэдкай ужо шавялюры „прышылі“ новыя сінтэтычныя валасы. Але аперацыя была няўдалай, і цяпер ён у бальніцы: вакол імплантаваных валокнаў не расце скура. Лячэнне будзе каштаваць яму яшчэ 12 тысяч долараў.



Язык можа давесці і да вымовы.